

HANNA KAIHLAJÄRVI & MARI HAKKARAINEN (TOIM.)

HEVONEN ja Keski-Suomi

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Hevonen ja Keski-Suomi

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULUN JULKAISUJA 189

HANNA KAIHLAJÄRVI & MARI HAKKARAINEN (TOIM.)

Hevonen ja Keski-Suomi

jamk.fi

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULUN JULKAISUJA -SARJA
Toimittaja • Teemu Makkonen

© 2014

Tekijät & Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Hanna Kaihlajärvi & Mari Hakkarainen (toim.)

HEVONEN JA KESKI-SUOMI

Kannen kuva ja kuvituskuvat • Susanna Hoppula
Ulkoasu • JAMK / Pekka Salminen
Taitto ja paino • Suomen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print • 2014

ISBN 978-951-830-355-1 (Painettu)

ISBN 978-951-830-356-8 (PDF)

ISSN 1456-2332

JAKELU

Jyväskylän ammattikorkeakoulun kirjasto

PL 207, 40101 Jyväskylä

Rajakatu 35, 40200 Jyväskylä

Puh. 040 552 6541

Sähköposti: julkaisut@jamk.fi

www.jamk.fi/julkaisut

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	7
ABSTRACT	8
 Anne Kalmari	
ESIPUHE	10
 Hanna Kaihlajärvi	
KESKISUOMALAINEN HEVOSTALOUS – ELINKEINOJA, TYÖTÄ, HARRASTUSTA JA HYVINVOINTIA	12
 Anne Laitinen	
MAHDOLLISUUKSIEN HEVONEN - HYVINVOINTIA HEVOSESTA	14
 Sanna Ihanainen	
HEVONEN JA KESKI-SUOMI	16
 Mari Hakkarainen	
KILLERIN HEVOSURHEILUKESKUS KESKI-SUOMEN HEVOSTOIMINNAN KESKUKSENA	18
 Paula Jakonen	
HEVOSKASVATUS KESKI-SUOMESSA	26
 Mari Hakkarainen	
HEVOSTEN HYVINVOINTIA KARSTULASSA – TERVET TUNTEE HEVOSET PINTAA SYVEMMÄLTÄ.....	30
 Jaana Strömberg	
KOKEMUKSIA SOSIAALIPEDAGOGISESTA HEVOSTOIMINNASTA	34
 Mari Hakkarainen	
HEVOSET MATKAILUVALTTINA – PUROLA FARMIN ISLANNINHEVOSET LISÄÄVÄT IHMISTEN HYVINVOINTIA	38

Mari Hakkarainen	
PITKÄJÄNTEINEN KEHITTÄMINEN VIE TULOSSIIN	44
Mari Hakkarainen	
RATSASTUSKOULU TEKEE NUORISOTYÖTÄ – HANKASALMEN	
RATSASTUSKOULU VARUSTAA LAPSET JA NUORET	
HEVOSTAIDOILLA	50
Anu Honkola ja Paula Jakonen	
HEVOSNEUVONNAN TARVE JA TARJONTA KESKI-SUOMESSA	
-KYSELY KESKISUOMALAISILLE HEVOSIHMISILLE	58
Heidi Närhi	
TULEVAISUUDEN LIIKETOIMINTAMALLEJA HEVOSALALLA	60
Elsa Roponen & Hanna Kaihlajärvi	
AKTIIVIPIHATOSSA HEVOSET SAAVAT ELÄÄ	
LUONNONMUKAISESTI LAUMASSA	62
HEVOSVOIMAA-TIEDOTUSHANKKEEN OHJAUSRYHMÄ.....	64
HANKKEEN JÄRJESTÄMÄT TILAISUUDET JA TAPAHTUMAT	
2013–2014	66
Mari Hakkarainen	
KUVASATOJA HANKKEEN TOIMINNASTA – HEVOSVOIMAA	
LEVITETÄÄN KESKI-SUOMEEN	68

TIIVISTELMÄ

Keski-Suomessa on vahva ja perinteikäs hevuskulttuuri ja hevostaloudella on merkittävä rooli maaseudun kehittämisessä ja maaseutumaiseman säilymisessä. Hevostalous lisää kaupungin ja maaseudun asukkaiden vuorovaikutusta ja sillä on vahva vaikutus nuorten ja naisten työllistäjänä. Lisäksi hevostalouden sosiaaliset vaikutukset ovat mittavat. Keski-Suomen 5200 hevosen parissa työskentelee 1000 henkilöä ja työllistämisen välilliset vaikutukset ovat moninkertaiset hevospalvelujen, rehujen, varustekaupan ja rakentamisen kautta.

Tässä julkaisussa esitellään keskisuomalaisen hevostalouden nykytilaa. Julkaisun artikkelit käsittelevät keskisuomalaisia ravi-, ratsastus-, hevosmatkailu- ja hevosten terveydenhuoltoyrityksiä. Julkaisussa kerrotaan Killerin hevosurheilukeskuksen ajankohtaisia kuulumisia sekä annetaan erilaisia vinkkejä hevosiin liittyvän yritystoiminnan kehittämiseen sekä hevosten merkityksestä ihmisten hyvinvoinnin tuojana.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun hallinnoima Hevosvoimaa-tiedotushanke toimi 23.11.2012–31.12.2014. Sen rahoittajana on ollut Keski-Suomen ELY-keskus. Hankkeessa on tiedotettu hevosityrittäjyyteen liittyvistä asioista, hevostalouden erilaisista yhteistyökuvioista ja toimivista talliratkaisuista. Opintomatkoilla on tutustuttu eri hevostalouden muotoihin ja haettu tallitöitä helpottavia ratkaisuja. Hanke on toimenpiteillään lisännyt alueen hevosityrittäjien yhteistyötä ja verkostoitumista.

Avainsanat: Hevostalous, hevosityrittäjyys, hevosurheilu, ratsastuskoulu, hevosmatkailu, sosiaalipedagoginen hevostoiminta, hevosneuvontapalvelu, aktiivipihatto

ABSTRACT

In Central Finland there is a strong and traditional horse culture and equine industry that has a major role in countryside development and the maintenance of heritage landscape. Equine industry increases the interaction between city and countryside residents and it highly employs young people and women. In addition, the social benefits of equine industry are extensive. There are 1000 people working with 5200 horses in Central Finland and this setting employs also multiple other people via needs for equipment shops, horse feed providers and building.

This publication discusses the present state of equine industry in Central Finland. The articles deal with Central Finnish companies related to harness racing, horse riding, equine tourism and the welfare of horses. This publication also gives an update on how things are at the horse sports venue Killeri and provides suggestions on the development of horse-related business ventures and depicts how horses contribute to the well-being of human beings.

The Hevosvoimaa (Horse Power) communication project at JAMK University of Applied Sciences started on the 23rd November 2012 and lasted until the 31st December 2014. It has been financed by Keski-Suomen ELY-keskus (Central Finland's ELY-centre). The project has informed on and published things related to horse entrepreneurship, on the different co-operations in equine industry and on practical stable solutions. On field trips the project participants have acquainted themselves with different forms of equine industry and sought out solutions that help the work done at stables. With its actions the project has increased the co-operation and networking of equine entrepreneurs in the surrounding area.

Keywords: equine industry, equine entrepreneurship, horse sports, riding school, equine tourism, socio-pedagogical horse activity, horse information service

ESIPUHE

Anne Kalmari

HEVOSTALOUS TUO RAHAA MAASEUDULLE

Lapsuusmuistoihini liittyvät hevoset. Erityisesti Musta, vanha ruuna, joka oli kiltti, rakas ja omapäinen. Eläimet eivät ole koskaan olleet ”vain tuotantoeläimiä”, vaan ystäviä ja työtovereita. Itsetuntoa kohottavaa on myös huomata, että pystyy hallitsemaan isoa eläintä. Syntyy vahva tunne, kun pystyn tähän, tiedän, että voin pystyä muuhunkin.

Tänä päivänä hevostalous on kasvava ja mittava elinkeino, joka investoi vuosittain noin 16 miljoonaa euroa. Hevosia on Suomessa jo 75 000 ja talleja 16 000. Ne työllistävät 15 000 suomalaista osa- ja kokoaikaisesti.

Ravit pyörittävät melkoista liikevaihtoa. Hevospelien vaihto oli viime vuonna 248,2 milj. euroa. Killerilläkin liikkuu 1,5 miljoonaa euroa. Ravikilpailuja järjestetään 43 raviradalla, joilla kilpailee vuosittain yli 7 000 hevosta. Suomen toiseksi

Kirjoittaja on kansanedustaja ja Keski-Suomen Ravirata Oy:n hallituksen jäsen.

seuratuimmassa urheilulajissa kilpaillaan kahden hevosrodun voimin: suomenhevosten ja lämminveristen. Ravitapahtumat kokoavat paikan päälle vuosittain noin 720 000 suomalaista. En tiedä miten varttuneemmat miehet ovatkin päässeet omimaan lajin, jossa yhdistyy eläinrakkaus ja osaaminen sekä kihelmöivä jännitys ja tuuri. Perheravit, ponilähdöt ja osaomistukset varmasti aikanaan levittävät kiinnostusta naisille ja nuorille. Pelituottojen pienentyminen laman seurauksena pienentää palkintosummia ja vaikuttaa negatiivisesti kasvatukseen ja jalostukseen. Pelituottojen tulee jakautua oikeudenmukaisesti myös alueille missä kasvatus ja jalostustyö tehdään. Muutoin radat keskittyvät jatkossa vain etelään suurten keskusten läheisyyteen. Hevoset ja ilmasto kärsivät pitkistä kuljetusmatkoista.

Itse näen tärkeänä vaikuttamisen eduskunnassa. Turvasimme mm. arpa-jaislailla pelaamisen tuotot hevosväelle. Osingoille oli tunkua. Ajankohtaista on tulkinta siitä, saavatko ravit näkyä jatkossakin YLE:n kanavilla.

Ratsastustoimintaa harjoitetaan koko maassa, yritysten keskittyessä kaupunkien läheisyyteen. Ratsastusta harrastaa 170 000 suomalaista, joista valtaosa on aikuisia naisia. Myös ratsastusterapia nostaa päätään. Asiakkaita voivat olla mm. vanhukset, lastenhuolto, ongelmanuoret tai työelämässä ylikuormittuneet, joille tuotetaan virkistys-, kuntoutus- ja kasvatuspalveluita.

Suomessa syntyy vuosittain 100–200 uutta yritystä hevosalalle. Kysyntä kasvaa, eikä ihme. Niin moni ihminen kaipaa aitoa ja maanläheistä tuntemusta elämäänsä.

KESKISUOMALAINEN HEVOSTALOUS – ELINKEINOA, TYÖTÄ, HARRASTUSTA JA HYVINVOINTIA

Hanna Kaihlajärvi

Hevostalous on vankalla pohjalla Keski-Suomessa ja se tarjoaa elinkeinon, työtä, hyvinvointia ja harrastusmahdollisuuksia kaikissa kunnissamme. Hevosala liittyy kunnissa moniin eri osa-alueisiin kuten maataloustoimeen, maankäyttöön, ympäristöasioihin, terveys-, liikunta- ja elinkeinotoimeen.

Ala elävöittää maaseutua ja se tarjoaa Keski-Suomessa työtä n. 1000 henkilölle ja myötävaikuttaa välillisesti monien muiden toimialojen liiketoimintamahdollisuuksiin kuten esim. matkailu- ja sosiaalialan palveluiden tarjontaan. Hevonen tarjoaa harrastusmahdollisuuksia niin maaseudulla kuin kaupungissa.

Hevonen on mukana syrjäytymisen ehkäisyssä ja sitä käytetään yhä enemmän myös ihmisten hyvinvoinnin edistäjänä. Työskennellessä talleilla fyysi-

Kirjoittaja on Hevosvoimaa-tiedotushankkeen projektipäällikkö. Kuva: Susanna Hoppula

sen kehityksen lisäksi vahvistuvat psyykkiset tekijät kuten tavoitteellisuus ja itseluottamus.

Ratsastus- ja raviurheilu ylläpitävät suomalaisten kansanterveyttä. Keski-Suomen 5200 hevosta liikuttavat n. 14 000 ihmistä. Ratsastuksen harrastajista pääosa on naisia ja tyttöjä.

Muiden kotieläintilojen vähentyessä hevostilojen merkitys maaseudun elävöittäjänä ja maaseutu ympäristön säilyttämisessä kasvaa. Kaikkien keskisuomalaisten hevosten ruokien tuottamiseen tarvitaan yli 7000 hehtaaria peltoa, joka on noin 7,5 % Keski-Suomen peltoalasta.

Rahavirrat hevostaloudessa ovat melkoisia. Keskisuomalaiset ravurit ansaittivat raviradoilta vuonna 2013 lähes 3 miljoonaa euroa. Koko Suomen hevos-talouden rahavirta on n. 830 miljoonaa euroa vuodessa, joka sisältää hevoset ja niihin liittyvän toimintaympäristön, hevospelitoiminnan ja hevostapahtumat.

Hevoskimpat ovat yksi merkittävä uusi hevosten omistusmuoto. Pienellä panoksella pääsee mukaan aistimaan hevosenomistamisen aitoa tunnelmaa, jännitystä ja unelmia. Keski-Suomessa on vuonna 2013 perustettu 700 hengen hevoskimppa, jossa 100 eurolla pääsi Golden Luxxin eli ”Maisan” omistajaksi. Tärkeää kimppaomistamisessa on yhteen hiileen puhaltava omistajaporukka ja sen mukanaan tuoma yhteisöllisyys ja sosiaalisuus. Mielenkiinnolla voi seurata Maisan kisareissuja, jotka ovat juuri käynnistymässä.

Kahden vuoden aika Hevosvoimaa-tiedotushankkeen projektipäällikönä on ollut loistava taival ”hevoselämää ja kavion kopsetta”. Parhaimmat kiitokseni esitän hyvästä yhteistyöstä Keski-Suomen hevosjalostusliitolle ja sen ahkeralle toiminnanjohtajalle Sari Piiraiselle, jonka kanssa on ollut hienoa tehdä yhteistyötä. Myös Keski-Suomen ELY-keskuksen, hankkeen infoihin ja opintomatkaille osallistuneiden, alueen hevosystäväinseurojen ja hankkeessa mukana olleiden työntekijöiden ja opiskelijoiden kanssa on ollut ilo vahvistaa alueemme hevosalausta. Toivon, että matkamme hevosalausten kehittä-miseksi jatkuu koko keskisuomalaisen hevosväen kanssa myös tulevaisuudessa.

MAHDOLLISUUKSIEN HEVONEN - HYVINVOINTIA HEVOSESTA

Anne Laitinen

Hevoset ovat aina olleet osa suomalaista yhteiskuntaa, siinä muuttuen ja sitä muuttaen. Talliyrittäminen on perinteisesti ollut maaseudulla tapahtuvaa kasvatus-, valmennus- ja täysihoitotoimintaa. Hevosten määrä on kasvanut 80-luvun alun pohjalukemista reilusta 30 000 hevosesta tämän päivän noin 75 000 yksilöön. Hevostaloudessa on nähtävillä tämän päivän yhteiskunnalliset muutokset. Hevoset ja tallit keskittyvät yhä enemmän sinne, missä ihmisetkin ovat, taajamien läheisyyteen.

Perinteisen talliyrittämisen rinnalle on noussut ”uusi hevostalouden”, joka osaltaan vastaa muuttuvan yhteiskunnan tarpeisiin. Suomen lisäksi useissa maissa on nähtävillä uuden hevostalouden kasvu, mikä tarkoittaa muun muassa hevosten lisääntyvää käyttöä hyvinvointipalveluissa ja vihreässä taloudessa. Pehmeät arvot, kestävyys, vastuullisuus ja hidastaminen ovat nousevia trendejä myös hevostaloudessa. Asiakkaat kaipaavat yhä räätälöidympiä palveluja, joita esimerkiksi hevosmatkailu tai Green Care voivat tarjota. Kaikki hevosavusteinen toiminta kuuluu Green Care -toiminnan alle.

Hevosilla uskotaan olevan tulevaisuudessa myös yhä merkittävämpi rooli osana ihmisten hyvinvointia. Hevosta käytetään niin psyykkisessä kuin fyysisessä kuntoutuksessa ja -terapiassa, ennaltaehkäisevässä työssä sekä virkistyksessä. Hevonen ei syrji eikä arvota ihmistä statuksen tai tittelin mukaan. Vain sillä, miten eläintä kohtelee, on merkitystä. Hevonen on myös lahjomaton ja erittäin motivoiva kuntouttaja. Esimerkiksi ratsastusterapia käy liikuntakyvyttömälle rankasta valmennuksesta, mutta koska tekeminen on mielekästä ja kivaa ja tapahtuu useimmiten luonnossa, tapahtuu kuntoutus usein huomaamatta. Hevosavusteinen toiminta on usein myös kustannustehokas kuntoutusmuoto. Hevosta käytetäänkin mm. psyykkisessä, fyysisessä ja sosiaalisessa kuntoutuksessa, avohuollon tukitoimena ja perhekodeissa.

Hevosavusteisen toiminnan saralla on mahdollisuuksia myös yrittäjille. Perinteisen hevosityrittämisen rinnalle toivotaan uudenlaista ajattelua, esimerkiksi yhteistyötä sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten kanssa palvelujen kehittämisesä, toteuttamisessa ja yrittämisessä. Hevosavusteisen toiminnan palvelujen piiriin tarvitaan ihmisiä, joilla on vankka ammattitaito sosiaali- ja terveysalalta, mutta toisaalta myös niitä, jotka voivat tarjota talliympäristön virkistyskäyttöön.

Suomenhevonen soveltuu luonteensa, palvelualttiuden, koon ja liikkeiden puolesta mainiosti myös terapiaratsuksi. Uuden hevostalouden ideologiaan sopii hyvin myös alkuperäisrotujen vaaliminen, ja myös suomenhevonen on varteenotettava vaihtoehto maataisrotujen käytössä eläinavusteisessa hoidossa, muun muassa suomenlampaan tai -karjan tavoin.

Kirjoittaja on Hippolis – hevosalan osaamiskeskus ry:n projektipäällikkö.

HEVONEN JA KESKI-SUOMI

Sanna Ihanainen

Keski-Suomessa oli vuoden 2013 lopussa yli 5200 hevosta ja hevosenomistajia yli 2900. Talleja oli reilut 1000 kappaletta, ja niistä yli 120 on yli kuuden hevosen talliyrityksiä. Näistä on keskisuomalainen hevosalous tehty.

Hevostalous on ollut valtakunnallisestikin kasvava ala jo kauan aikaa, ja sitä se on myös Keski-Suomessa. Hevostalous on vankalla pohjalla maakunnassamme. Tänä päivänä se on merkittävä maaseudun elävöittäjä, sillä hevosalleja on Suomessa määrällisesti jo enemmän kuin muita kotieläintiloja yhteensä. Hevosten rehujen tuottamiseen menee myös merkittävä osuus, 7,5 %, Keski-Suomen peltoalasta.

Keski-Suomessa on hyvin kattava toimintaympäristö kaikenlaiselle hevos toiminnalle, ja hevosala onkin monipuolisesti maakunnassamme esillä. Ammattiravivalmentajia on 14 kappaletta ja Suomen Ratsastajainliiton jäsentalleja on lähes 20. Maakuntarata Killerin ympärille on kehittynyt vaikuttava hevosurheilukeskus, joka vastaa niin ratsastus- kuin raviurheilunkin tarpeisiin. Näiden lisäksi alueella on kolme kesärataa ja yhdeksän maapohjaista harjoitusravirataa, joiden yhteydessä on yleensä myös ratsastuskenttä. Alueella on myös virallisia ratsastusreittejä. Keski-Suomessa on erittäin vahvaa paikallista hevostoimintaa, ja on tärkeää tulevaisuudessakin kehittää ja luoda lisää turvallisia hevosharjoittelupaikkoja.

Keskisuomalaiset hevoset ovat hyvässä hoidossa, sillä alueella toimii kaksi hevosia hoitavaa klinikkaa, Animagi Hevosklinikka Laukaassa sekä Eläinklinikka Tervet Karstulassa. Klinikkoille tulee asiakkaita myös maakunnan rajojen ulkopuolelta. Vahva kasvatustoiminta ja hyvät isäoriit, päällimmäisenä legendaarinen Viesker, luovat nostetta keskisuomalaiselle hevos taloudelle. Viime vuosina tammojen astutusmäärät ovat olleet koko Suomen alueella laskussa, mutta vuonna 2013 Keski-Suomen alueella astutettiin tammoja edellisvuotta enemmän.

On upeaa, että hevoset ovat löytäneet vankan jalansijan Keski-Suomessa. Kaiken takana ovat aktiiviset keskisuomalaiset hevosihmiset, jotka haluavat viedä lajiaan eteenpäin. Keski-Suomessa on paljon yhteisöllisyyttä ja talkoohenkeä jäljellä. Siitä kielivät jo monet hienot hevos taloutta tukevat ja esiin tuovat tapahtumat, joita maakunnassa on järjestetty. On ollut mm. koululaisille järjestettyjä Tutustu hevoseen -päiviä, hevosriehoja, maantieajot Petäjäviedellä, hevoskulkueita jopa Jyväskylän ydinkeskustassa ja muita koko perheen tapahtumia, jotka tuovat hevoset lähelle ihmistä ja houkuttelevat mukaan hienoon harrastukseen.

Tulevaisuudessakin yhteistyö varmasti kantaa hedelmää ja Keski-Suomen hevostalous jatkaa kehittymistään tuoden elämyksiä, työpaikkoja ja elämää maaseudulle sekä palan maaseutua kaupunkiin.

KILLERIN HEVOSURHEILUKESKUS KESKI-SUOMEN HEVOSTOIMINNAN KESKUKSENA

Mari Hakkarainen

Keski-Suomen Hevosjalostusliitto, Keski-Suomen Ravirata ja Jyväskylän Ratsastuskoulu tekevät yhteistyötä maakunnan hevosurheilun keskuksessa, Killerillä.

Killeri on tunnettu erityisesti raviradastaan, mutta alueella on paljon muuta-kin hevostoimintaa. Yhteensä alueella on noin 130 hevosta. Alueen ensimmäisiä toimijoita ovat olleet Keski-Suomen ravirata ja Jyväskylän Ratsastuskoulu vuodesta 1974.

Killerin hevosurheilukeskuksen alueelta löytyy lähes kaikki palvelut, mitä hevosihminen tarvitsee: ratsastuskoulu, yksityistalli, ravitalleja, vuokratalleja ja varustekauppa. Ravirataa pidetään treenauskuksessa myös ravien välillä, ratsujen ja ravurien käytössä on lähes viiden kilometrin mittainen maastolenkki, ja hevosia pääsee jopa uittamaan. Eläinlääkäri toimii Killerillä ravikilpailupäivinä.

Keski-Suomen Hevosjalostusliiton toiminnanjohtaja Sari Piirainen, Jyväskylän Ratsastuskoulun yrittäjä Marjo Moilanen ja Keski-Suomen Ravirata Oy:n toimitusjohtaja Kari Nyssönen toivottavat kaikki hevosten ystävät tervetulleiksi Killerin hevosurheilukeskukseen.

KESKI-SUOMEN HEVOSJALOSTUSLIITTO PITÄÄ HEVOSIHMISTEN PUOLIA

Keski-Suomen Hevosjalostusliitto pitää yllä hevosrekisteriä ja järjestää tamma- ja varsanäyttelyitä. Liiton alue kattaa Keski-Suomen Jämsää lukuun ottamatta.

– Meillä on tiedossamme kaikki alueellamme syntyvät varsat jo astutusmerkinnöistä lähtien. Tapaan kaikki täällä syntyvät varsat ja ulkomailta tuodut hevoset, kun käyn tunnistamassa niitä, eli kirjaamassa hevosen tuntomerkit rekisteriin, ottamassa verinäytteen identiteetin varmistamista varten ja merkitsemässä hevosen mikrosirulla, toiminnanjohtaja Sari Piirainen kertoo.

– Lisäksi järjestämme kurssitoimintaa: vastuuvälmentajakoulutuksia, C- ja P-tason raviohjastajakoulutuksia ja hevosten hyvinvointiin sekä ruokintaan liittyviä kursseja. Olemme myös edunvalvoja ja pidämme hevosihmisten puolia joka suuntaan. Neuvontaakin pitäisi tehdä jatkuvasti enemmän. Tarve korostuu, kun tulee uusia hevosenomistajia.

Suomen Hippos vastaa kaikista hevosnäyttelyistä, joiden järjestämisvastuita se jakaa eri hevosjalostusliitoille. Alueiden liitoissa järjestetään tamma- ja varsanäyttelyitä, ja Hippos vastaa itse orinäyttelyistä. Näyttelyt palvelevat erityisesti hevosjalostusta.

Ruokkeen lenkki valmistui Killerille lokakuussa 2014.

Hevosjalostusliittojen toiminnan rahoitus on niukkaa.

– Maa- ja metsätalousministeriö osoittaa Finntoton tuotoista osan Suomen Hippokselle, joka jakaa rahaa kasvatukseen ja hevostalouteen. Saamme osan hevosihmisten itse peleihin laittamista rahoista takaisin hevosalan kehittämiseen, Piirainen selvittää.

– Valtion rahoitus kattoi ennen toimistojen palkkakulut, mutta enää se ei riitä siihen. Rahoitus ei ole seurannut edes inflaatiota, vaan se on pysynyt lähes ennallaan 30 vuotta. Siksi hanketoiminta on meille elintärkeää: hankkeissa pystytään tekemään sitä työtä, mitä meidänkin pitäisi perustyönä tehdä.

Keski-Suomen Hevosjalostusliitto on ollut aktiivisesti mukana Hevosvoimaa-tiedotushankkeessa, Hevoshistoriaa Keski-Suomesta, Työllistävä hevonen ja Hevosten terveydenhuolto -hankkeissa.

Hankkeet voivat lisätä ihmisten osaamista, mutta myös muuttaa maisemaa. Killerin hevosurheilukeskuksen läheisyyteen on valmistunut noin 5 kilometriä pitkä Ruokkeen lenkki, josta hyötyy koko maakunnan hevosurheilu: lenkillä voi sekä ajaa että ratsastaa mäkisessä maastossa pehmeällä hiekkapohjalla muulta liikenteeltä rauhassa. Lenkkiä voidaan käyttää myös maastoesteratana.

Ruokkeen lenkillä on runsaasti eritasoisia maastoesteitä.

JYVÄSKYLÄN RATSASTUSKOULU TEKEE TYÖTÄ RUOHONJUURITASOLLA

Jyväskylän Ratsastuskoulu on Keski-Suomen vanhin ratsastuskoulu: se on toiminut Killerin hevosurheilukeskuksessa jo vuodesta 1974 alkaen. Marjo Moilanen on toiminut Jyväskylän Ratsastuskoulun yrittäjänä vuodesta 1995 alkaen. Jyväskylän Ratsastuskoulu on ainoa Suomen Ratsastajainliiton hyväksymä ratsastuskoulu Killerin alueella. Lisäksi ympäristössä on talleja, jotka vuokraavat hevosia ratsastuskäyttöön.

– Olin haaveillut omasta ratsastuskoulusta jo pienestä pitäen. Olin töissä monilla talleilla ravitallista ratsujen kauppataliin, ja kun mahdollisuus ratsastuskouluuyrittäjäksi alkamiseksi avautui, lähdin tähän mielelläni. Sain vuokralle tallin, tarhat, kentät ja maneesin, yrittäjä Marjo Moilanen kertoo.

– Maneesi oli maakunnan toinen – se valmistui vuonna 1992.

Jyväskylän Ratsastuskoululla on tällä hetkellä 27 hevosta. Ratsastuskoulussa käy 120–150 asiakasta viikossa.

– Tuntikäytössä on 11 hevosta, yksi on siitosori ja osa oppilaiden hevosia. Lisäksi perheellä on ravihevosia, Moilanen kertoo.

Marjo Moilanen ja Haavekuva esittelivät kouluratsastusta Tutustu hevosiin -päivässä keväällä 2014.

– Suomen Ratsastajainliiton hyväksyntä takaa, että meillä täytetään tietyt osaamis- ja turvallisuuskriteerit. Kun ratsastuskoulussa aloittaa harrastuksen, siinä oppii perustaidot, ja aina voi palata tallille. Ratsastaa kun voi minkä ikäisenä tahansa! Meillä ratsastajia on 7-vuotiaasta 78-vuotiaaseen. Jotkut lopettavat murrosiässä, mutta toiset jatkavat. Murrosikä on myös sellainen ikä, jossa monilla alkavat taidot riittää oman hevosen hankkimiseen.

Moilasella on yksi työntekijä.

– Olen ollut hevoseettomalla lomalla viimeksi vuonna 2002. Pois tallilta tulee oltua kuitenkin esimerkiksi hevosenostoreissuilla. Tämä on sellainen elämäntapa, että ei tästä osaa olla lomalla, Moilanen miettii.

Moilanen toimii myös Laajavuoren Ratsukot -seuran puheenjohtajana. Seura on Keski-Suomen suurin ratsastusseura. Killerin alueella on myös Jyvässeudun Ratsukoiden ja Jyväskylän Urheiluratsastajien jäseniä.

– Ratsastuskoulu on yritys, jolla on eri tehtävät kuin seuralla. Seura pitää huolta jäsentensä hyvinvoinnista ja neuvonnasta ja järjestää kilpailuja. Ratsastuskoulu taas tekee perustyötä: opettaa ihmisiä ratsastamaan ja hoitamaan, Moilanen kertoo.

– Hoitamista opetellaan erillisillä hoitotunneilla – hoitohevosia meillä ei ole. Tunneille laitetaan omat hevoset valmiiksi, ja siihen saa tietysti ohjausta. Ne, jotka haluavat oppia hevosista, järjestävät kyllä aikaa hevosen kanssa olemiseen. Se tekee ratsastamisestakin helpompaa.

KESKI-SUOMEN RAVIRADAN TULEVAISUUS ON HYVÄ

Killerin raviratana tunnetulla Keski-Suomen Raviradalla on ravipäiviä 30 vuodessa, jonka lisäksi harjoitusraveja järjestetään noin 20 päivänä. Killerin ravien lisäksi Keski-Suomessa ajetaan 12 paikallisravit vuodessa.

– Kevään Eliitti lämminverisille ja elokuun Derby 5-vuotiaille suomenhevosille ovat Killerin kärkituotteita. En halua erottaa niitä toisistaan, vaan molemmat ovat tärkeitä. Yleisöä käy molemmissa suunnilleen yhtä paljon – hiukan keleistä riippuen, toimitusjohtaja Kari Nyysönen kertoo

Uuttakin suunnitellaan jatkuvasti.

– 75-ravien täydennykseksi tarvitaan hyviä teemoitettuja profiilipäiviä. Meillä on paljon yhteistyökumppaneita, jotka ovat esillä kukin vuorollaan ravipäivinä, Nyysönen kertoo.

Urheilukatsomot ovat tyhjentymässä jokaisessa lajissa kautta maan, samoin raveissa. Ravien seuraaminen ei ole kuitenkaan vähentynyt.

– Ravien seuraajamäärät ovat pysyneet viime vuosina suunnilleen samana. Nettipelaamisen määrä on lisääntynyt, ja samalla aluepelipisteiden myynti on

laskenut. Kotoa käsin pystyy seuraamaan ravilähdöt ja pelaamaan – enää ei tarvitse lähteä mihinkään, Nyysösen sanoo.

– Ravipelien ero moniin muihin veikkauspeleihin on siinä, että voitot näkyvät nopeasti: ei tarvitse odottaa viikkoa esimerkiksi Vakioveikkauksen tapaan. Ravit ovat yksi vaihtoehto muiden joukossa, mutta hevosta ei ole missään muualla.

Nyysösen ei pidä välttämättömänä sitä, että pelaaja tulisi aina radalle.

– Tässä tilanteessa on ajateltava, että tarjoamme monia vaihtoehtoja. Ensikertalainen voi aloittaa käynnillä raveissa, jonka jälkeen hän voi siirtyä vaikkapa nettipelajaksi, Nyysösen miettii.

– Uusia harrastajia saadaan ruohonjuuritasolta. Jossain vaiheessa pitää saada kokemuksia hevosista, jotta niitä voi alkaa harrastaa. Siksi tutustumispäivät ja muut tapahtumat ovat ansiokkaita.

Yhteistyö toimii Killerin alueella hyvin. Ravirata toimii hyvin pienellä henkilömäärällä ja useita toimintoja ostetaan ulkopuolelta.

– Tänä päivänä meillä on edelleen talkoohenkeä, vaikka yleisesti se on vähentynyt. Ravirata koetaan omana paikkana ja ennen suurtapahtumia täällä laitetaan porukalla paikkoja kuntoon.

Nyysösen näkee Killerin tulevaisuuden hyvänä.

– Meidän sijaintimme on erittäin hyvä: tänne on helppo tulla joka puolelta. Voimme tehdä kaikkien kanssa yhteistyötä. Meillä ei ole puutetta hevosista ravilähdöissä, toisin kuin monilla muilla paikkakunnilla.

YHTEISTYÖTÄ TEHDÄÄN HEVOSTEN HYVÄKSI

Sari Piiraisen, Kari Nyysösen ja Marjo Moilasan yhteistyö on lähes päivittäistä. Piiraisen ja Nyysösen toimistot sijaitsevat samoissa tiloissa ja tiedonvaihto on sujuvaa. Piirainen ja Moilanen puolestaan lähtevät mielellään maailmalle kertomaan hevosista ja kehittämään alaa. Moilanen myös istuu Keski-Suomen Hevosjalostusliiton hallituksessa.

– Halusin tulla mukaan, koska näin, että se on paikka, jossa hevosasiaa pystytään oikeasti edistämään, Moilanen kertoo.

Kaupunki omistaa Killerin alueen maat.

– Kaupunki on kaavoittanut alueen hevosurheilukeskukseksi jo silloin, kun ravirata muutettiin tänne Hippokselta vuonna 1974. Vuonna 2008 kaavamuutoksella otettiin hevosten käyttöön lisää alueita. Kaupungin kanssa kaikki on sujunut hyvin – olemme olleet ihan yllättyneitä. Meidän näkemyksiämme on kysytty moniin aiheisiin, Moilanen kehuu.

– Kun meillä on maakunnan keskusrata, sen täytyy voida hyvin, jotta se voisi jakaa hyvinvointia laajemmalle. Ilman tätä hevosurheilukeskusta täällä ei pystytä treenaamaan hevosia Suomen huipulle, Piirainen muistuttaa.

Killerin toimijat toivovat, että hevosten moninaiset vaikutukset tulisivat paremmin esiin myös päättäjille.

– Hevosilla on vaikutusta esimerkiksi työllisyyteen, rehuntuotantoon, rakentamiseen, liikuntakasvatukseen, ympäristöpolitiikkaan ja kaavoitukseen. Tätä tietoa pitää viedä kuntiin, Piirainen mainitsee.

Kehittämisen vimmaa on toimijoilla edelleen.

– Ensimmäisenä haluaisin, että paikat, joissa hevosia harrastetaan, olisivat kaikkien tavoitettavissa. Pienet tallit ovat lisääntymässä: hevosia otetaan omiin pihoihin ja pikkutalleihin, mutta heille pitäisi olla paikkoja treenaamiseen ja kisaamiseen, Moilanen linjaa.

– Killerin hevosurheilukeskuksessa pitäisi olla mahdollisuuksia kaikille hevosurheilulajeille ja paikkojen pitäisi olla hyvässä kunnossa. Siihen tarpeeseen Ruokkeen lenkki vastaa mainiosti, Piirainen toteaa ja jatkaa

– Ruokkeen lenkin jälkeen haaveilemme vielä radan kupeeseen rakennettavasta hiittisuorasta.

Hankkeet yhdistävät toimijoita, kun ollaan yhteisellä asialla.

– Tutustu hevosiin -päivä tehtiin Killerillä keväällä 2014 yhdessä Hevosvoimaa-tiedotushankkeen kanssa. Nyt meillä on valmis sapluuna, jota hevosystäväinseurat toteuttavat omilla paikkakunnillaan. Monta sataa koululaista on päässyt tutustumaan hevosiin tuon päivän jälkeenkin, Piirainen kehuu.

– Yhteistyö on vapaaehtoista, Killerin toimijat korostavat.

– Eiväthän kaikki pääse kaikkien mukaan, mutta apua saa aina, Moilanen kertoo.

HEVOSHARRASTAJIA TARVITAAN LISÄÄ

Varsojen määrä näyttäisi olevan koko maan tavoin Keski-Suomessakin laskussa.

– Suomenhevosten astutusmäärät ovat pysyneet Keski-Suomessa korkealla, kiitos maakunnan ykköstykki Vieskerin ja muiden houkuttelevien oriiden, Piirainen kertoo.

– Nyt olen nähnyt varsailmoituksista, että syntyvien varsojen määrä on kuitenkin laskussa. Mappiin on jäänyt paljon enemmän tilaa kuin aikaisempina vuosina – viime vuonna syötiin järjestelmään 300 varsaa.

Keski-Suomessa on yli 2000 hevosenomistajaa. Killerin toimijat toivovat, että jokainen hevosenomistaja ja muut aktiivit houkuttelisivat ihmisiä paikalle

raveihin ja liittymään hevosten kimppeomistamista varten perustettaviin raviliigoihin.

– Oli ihanaa katsoa tuoreita raviliigalaisia, jotka olivat innoissaan omistamastaan hevosesta. Olin kateellinen siitä, miten onnellisia he osasivat olla hevosestaan – voi kun sitä tunnetta voisi levittää laajemmalle, Piirainen haaveilee.

– Harrastajien määrän kasvu lähtee kuitenkin ruohonjuuritasolta, Moilanen muistuttaa.

Hevosharrastajien määrän kasvu lähtee ruohonjuuritasolta.

HEVOSKASVATUS KESKI-SUOMESSA

Paula Jakonen

Hevosten kasvatuksella on Suomessa pitkät perinteet ja alan harrastajia on paljon. Kasvatustoiminta edustaa yhä edelleen perinteistä maataloutta ja muodostaa perustan koko Suomen hevostoiminnalle. Vuosittain syntyvien varsojen määrä koko valtakunnassa oli vuonna 2012 noin 4000 ja vuonna 2013 noin 3500. Tuontihevosia rekisteröidään Suomeen noin 1500, tähän on laskettuna sekä lämminveriset ravihevoset että ratsut / ponit. Suomessa käytettävistä hevosista siis yhä valtaosa on kotimaista tuotantoa, vaikka syntyneiden varsojen määrä onkin laskusuunnassa vallitsevan taloudellisen tilanteen vuoksi. Astutettujen tammojen ja syntyvien varsojen lukumäärät kertovat paitsi yleisestä taloustilanteesta, myös hevosalan tulevaisuuden näkymistä. Uhka kotimaiselle hevoskasvatukselle on tuontihevosten yleistyminen. Tämä vaikuttaa sekä kotimaisten hevosten kysyntään että niiden hintaan markkinoilla.

Hevosia kasvatetaan sekä omaan käyttöön että myyntiä varten. Hevoskasvatus sijoittuu usein maaseudulle, jossa kasvatustoiminta on osa tilan muuta toimintaa. Hevosten kasvatus on pitkäjänteistä ja mielenkiintoista työtä, johon liittyy runsaasti riskejä.

Harrastajakasvattaja Hanna Karhapää, Laukaa

Hevoskasvatus sai Hannan kohdalla alkunsa toiveesta saada varsa omasta suomenhevostammasta, Sahan Tähdestä. Hanna sai jo nuorena tyttönä arvokkaita oppeja hevoskasvatuksesta ja hevosen hyvän rakenteen merkityksestä omalta papaltaan, jonka kanssa hän kiersi raveissa Hyrylässä ja Vermossa. Nyt Hannalla on kaksi varsaa kasvamassa Tähti-tammastaan ja kolmatta odotellaan syntyväksi ensi kesänä. Papan opit ovat yhä kirkkaina Hannan mielessä sillä hän painottaa orivalinnoissaan erityisesti hyvää ja kestäväää rakennetta, hyvää sukua ja emälinjaa sekä luonteen järkevyyttä. ”Kasvattaminen tuo aivan uutta perspektiiviä hevosten kanssa harrastamiseen. Orivalintaan käytän paljon aikaa ja sukujen tutkiminen on mielenkiintoista. Itse varsan syntymä ja sen kasvun seuraaminen tuntuvat hienolta ja tuovat mukanaan uusia haasteita” kertoo Hanna Karhapää.

Keski-Suomi tunnetaan hevosriikkaana maakuntana, jossa hevostalous on kasvanut vahvasti viime vuosina. Keski-Suomen laaja maaseutu mahdollistaa hyvät olosuhteet hevoskasvatukselle. Hevosalan ammattilaisten ja harrastajien

määrä on alueella runsas ja hevoskasvatuksella on maakunnassa vahva pohja monella eri saralla. Keskisuomalaiset hevoset menestyvät niin raveissa kuin ratsastuksen eri lajeissa.

Hevosjalostuksesta puhuttaessa merkittävä rooli on ollut Keuruulla syntyneellä suomenhevosoriilla Jaakolla, joka on yksi suomenhevosjalostuksen kantaoreista. Ruununoriina vaikuttaneen Jaakon merkitys näkyy yhä edelleen suomenhevosten sukutauluissa. Keski-Suomi onkin erityisen tunnettu hyvistä suomenhevosravureistaan kautta aikojen. Alueella on vahva osaaminen suomenhevosten kasvatus- ja valmennustyöstä aina kuninkuusravitasolle saakka.

Ravikuningatar V.H. Suvittaren kasvattaja Seppo Tammelin, Korpilahti

Korpilahden kojootiksi nimetty kolminkertainen ravikuningatar V.H. Suvitar viettää ansaittuja eläkepäiviään Korpilahden kotitallillaan. Tammelinien kasvatus työ alkoi, kun Suvittaren emä H.P. Hilla ostettiin taloon. ”Elä ainakaan Vokkerilla sitä astuta, tulee vain huonojalkaisia ja pieniä varsoja”, neuvoivat naapurit. Seppo Tammelin ei heitä kuunnellut, ja niin H.P. Hilla varsoi vuonna 1991 vokkerilaisen tammavarsan, joka sai nimekseen V.H. Suvitar. Kolminkertainen ravikuningatar ei varsavuosinaan osannut ravata juuri lainkaan, mutta sen taidon opittuaan se ei enää osannutkaan laukata. Ravivarmuus ja nopeus olivat tamman valttikortteja raviradoilla. V.H. Suvittarella on viisi varsaa, jotka kaikki ovat Tammelinien kasvatteja. Varsoja ei ole tehty myyntiin, vaan ne kasvavat, valmentautuvat ja kilpailevat kotitallista käsin. Orivalinnat Suvittarelle on tehty varmoin perustein käyttäen jo jälkeläisnäyttöjä antaneita oriita. Varsoista vanhin, V.H. Suvituuli onkin jo näyttänyt hyviä otteita radoilla.

Keski-Suomessa syntyy varsoja vuosittain noin 300. Tuontihevosiä tunnistetaan noin 75. Huomionarvoista on, että vaikka koko valtakunnan tasolla vuonna 2013 astutusmäärät laskivat, Keski-Suomessa määrät olivat nousujohteiset maakunnan suosittujen siitosoriiden takia. Kokonaisuudessaan vuonna 2013 astutettiin 230 lämminveritammaa (nousua 26 % vuoteen 2012) ja 234 suomenhevostammaa (nousua 10 % vuoteen 2012). Ratsu- ja ponitammoja astutettiin 26. Suosituimpia siitosoriita alueella olivat lämminverisissä So Perfect ja Glen Kronos ja suomenhevosissa Viesker, Huiman Pyste ja Villihotti.

Hevosjalostuksessa tärkeässä roolissa on Keski-Suomen Hevosjalostusliitto ry, jonka toimipiste on Killerin raviradalla. Hevosjalostusliiton tehtäviin kuuluvat varsojen ja alueelle tuotujen tuontihevosten tunnistaminen, hevosten hyvinvoinnista huolehtiminen sekä hevosjalostuksen ja -kasvatuksen edistäminen.

Onnelan oriaseman yrittäjä, lämminverikasvattaja Johanna Kivimäki, Karstula

Karstulassa toimiva Onnelan oriasema on vakiinnuttanut asemansa laadukkaana oriasemana. Tilalla on myös täysihoitopaikkoja siitostammoilta sekä pihattopaikkoja kasvaville varsoille. Lisäksi tilalla harjoitetaan pienimuotoista lämminveriravuriin kasvatustoimintaa kasvattajanimellä Rim Bay. ”Nykytilanne on kasvattamisen osalta huolestuttava, koska astutusmäärät ovat selvästi laskeneet. Mutta toisaalta taas astutettavien tammojen laatu on parantunut huomattavasti”, kertoo Kivimäki. Omassa kasvatustoiminnassaan Kivimäki kiinnittää huomiota erityisesti rakenteeseen, joka ei saa kärsiä liikaa nopeuden takia. Tavoitteena on kestävä, hyvä kilpahevonen juuri Suomen olosuhteisiin. Suomessa syntyneet varsat juoksevat kuitenkin pääsääntöisesti Suomen olosuhteissa ja niiden on selvitettävä sekä talven hokkikeleistä, räntäsateista että 2100 metrin matkasta. Tässä hyvän rakenteen merkitys korostuu. Tärkeää on myös tamman hyvä hoito jo astutushetkestä alkaen. Tamman pitää voida hyvin ja se tulee ruokkia huolella, jotta se voi tehdä vahvoja ja hyvärakenteisia varsoja. Kivimäen kasvateista menestyneimpiä ovat Rim Bay Vic, Rim Bay Gabriel sekä Rim Bay Duval.

HEVOSTEN HYVINVOINTIA KARSTULASSA – TERVET TUNTEE HEVOSET PINTAA SYVEMMÄLTÄ

Mari Hakkarainen

Terhi Simonen-Jokinen on eläinlääkäri, joka ei seisahdu paikoilleen. Simonen-Jokinen kehittää jatkuvasti uutta: uusia yrityksiä, tutkimusaiheita ja yritystoiminnan laajennuksia. Pysyvyyttä tuo koti Karstulassa. Kolme mummolaa pitävät kolmilapsisen perheen Karstulassa jatkossakin.

– Karstulaan muutimme sen takia, että aioin ryhtyä kunnaneläinlääkäriksi, mutta sitten minulla puhkesikin lehmäallergia. Se oli kova paikka, Simonen-Jokinen muistelee kymmenen vuoden takaisia aikoja.

Kun kunnaneläinlääkärin työ ei Karstulassa tullutkaan kysymykseen, Simonen-Jokinen perusti pieneläinklinikka Tervetin vuonna 2004. Pieneläinten vastaanotto toiminta on toiminnan selkäranka, jonka lisäksi Simonen-Jokinen on käynyt hoitamassa hevosia kotikäynneillä.

– Suhteita Jyväskylän seudun hevosenomistajiin ehti tulla, kun toimin Petäjäveden kunnaneläinlääkärinä ja Killerin kilpailueläinlääkärinä. Niitä asiakkaita käyn hoitamassa edelleen, Simonen-Jokinen kertoo.

Juoksumatto on eläinlääkäri Terhi Simonen-Jokisen omistaman Tervet-eläinlääkäri-
aseman suurin investointi.

OMALLA HEVOSKLINIKALLA KESKITYTÄÄN ASIAKKAISIIN

Tervetulle on viime talvena valmistunut hevosten vastaanottotilat, joissa voidaan tehdä mm. hengitystietähystyksiä ja ottaa röntgenkuvia. Isoin investointi on juoksumatto, jolla tehdään rasiitustähystyksiä ja kuntotestauksia.

– Hevosklinikkatoimintaa on aloitettu hyvin varovaisesti. Nyt meillä aloitti uusi eläinlääkäri Anna Pekonen, joka on myös kiinnostunut hevosista. Teemme näitä kuntotestauksia yhdessä – niissä kun vaaditaan aina enemmän työvoimaa. Tarkoituksena on jatkossa varata ainakin yksi päivä viikossa maton käyttöön ja muuhun hevosklinikkatyöhön. Täällä maalla on tehtävä monenlaista, ja pieneläimiä meillä hoidetaan jatkossakin, Simonen-Jokinen linjaa.

– Meillä on hevospuolella käytössä lemmikkipuolelta tuttu linja, eli otamme vastaan yhden asiakkaan kerrallaan ja keskitymme siihen. Omissa tiloissa voimme hoitaa asiakkaita rauhassa. Kaupungissa tarvittaisiin toisenlaista suuruuden ekonomiaa – me haluamme, että toiminta pysyy juuri tämän kokoisena.

Joustavuudesta esimerkkinä on klinikan työntekijäjoukko: kahden eläinlääkärin lisäksi klinikalla työskentelee kaksi osa-aikaista eläintenhoitajaa, joista toinen on trimmausalan yrittäjä ja toinen opiskelija.

Hevoseläinlääkäreille on toistaiseksi riittänyt hyvin asiakkaita.

– Pieneläinpuolella on kilpailua Jyväskylän seudulla, mutta meillä kyllä asiakkaita riittää. Minullekin on sanottu, että tarjonta lisää kysyntää. Kunnaneläinlääkärien kanssakaan emme kilpaile, sillä asiakaskunta on hiukan erilaista, Simonen-Jokinen miettii.

– Eläinlääkärien määrä on lisääntymässä, kun koulutettavien määrää on lisätty, ja ulkomailta muuttaa väkeä – meillekin on haluttu töihin Espanjasta asti.

Tervetillä on vastaanotto myös Soinissa.

– Soinin vastaanotto on rikkonut hiukan maakuntarajaa Pohjanmaan suuntaan. Järki sanoisi, että se pitäisi lopettaa, mutta sydän ja asiakkaat sanovat, että Soinissa pitäisi jatkaa, Simonen-Jokinen miettii. Soinissa vastaanotto toimii eläinhoitopalvelu Trimman tiloissa noin kerran kuukaudessa.

Simonen-Jokisen asiakaskunta on vaihtelevaa.

– Ainakin minun asiakkaani ovat asiantuntevaa porukkaa, jolla on hyvät hevosmiestaidot. Hevospuolella on hyvä kehittämisen meininki.

– Oma ravirata tässä maakunnassa on tärkeä. Kannattavuutta pitää kuitenkin miettiä tarkkaan. Olen huolissani ravien palkintotasosta – elinkeino on vähän veitsen terällä. Ratsastuspuolella ei ole huolta, harrastajien määrä tuntuu edelleen lisääntyvän.

HEVOSTEN KUNTOUTTAMISTA KLINIKALLA JA KOTONA

Simonen-Jokinen on aiemmassa työssään syventynyt hevosten sisäilmaongelmiin: hänen eläinlääketieteen väitöskirjansa käsitteli homemyrkköjen ja heinäpölyn aiheuttamia kudolvaurioita hevosen hengityselimissä. Juoksumatto on avuksi myös hengitysteiden tutkimisessa, vaikka se ei poistakaan kotikäyntien tarvetta.

– Hengitystieongelmista saa paremmin selvää, kun näkee olosuhteet, joissa hevonen päivittäin on. Suomessahan varsinaista puhkuria esiintyy vähän verrattuna esimerkiksi Englantiin, Simonen-Jokinen kumoo ennakkoluuloja.

– Pidän tieteellisen valmennuksen ajatuksesta: kun asioita tutkitaan, meillä on näyttöä siitä, miten hevosta kannattaa hoitaa ja valmentaa. Pohdin näitä asioita Insinöörienausta-blogissanikin.

– Hevosten pitää olla oikealla tavalla valmennettuja, että ne voidaan viedä starttiin. Kuntoutettavat on saatava kuntoon, ja sitten kun ne ovat kunnossa, voidaan tehdä kuntotestauksia: maitohappomittauksia ja muuta sellaista.

Terhi Simonen-Jokinen on eläinten hyvinvoinnin moniosaaja.

– Haaveilen, että tekisin omasta tallistamme kuntoutukseen painottuvan paikan. Voisin käyttää juoksumattoa ja muita oman klinikan palveluita hevosten kuntoutukseen. Meille mahtuisi yhdeksän hevosta, ja voisin ottaa sinne oman työntekijänkin. Kunhan voittamme lotossa, voimme enemmän keskittyä valmentamiseen, Simonen-Jokinen haaveilee.

Simonen-Jokisen 11-vuotias tytär Veera on jo syvällä hevosharrastuksessa. Hän kilpailee poniraveissa niin kärryillä kuin selästäkin käsin.

– Ties vaikka meillä loppujen lopuksi onkin poniravitalli! Ponien valmentaminen on niin erilaista – shetlanninponi ei itseään työllä tapa, tuskin edes hikoaa, Simonen-Jokinen nauraa.

YRITTÄJYYTTÄ JA UUSIA YRITYKSIÄ

Uusi innostava suunta Simonen-Jokisen uralla on Kiuruvedellä. Hevosklinikka siellä oli suljettu aikaisemmin, ja uudelleen avaamiselle oli tarvetta. Samaan aikaan Kuopioon hankerahoituksella suunniteltu hevossairaala joutui etsimään uutta sijoituspaikkaa, ja Kiuruvesi nousi esiin. Hingunniemen hevosklinikka Kiuruvedellä avataan joulukuussa 2014, ja Simonen-Jokinen on lupautunut osa-aikaiseksi toimitusjohtajaksi.

– Sairaalasta tulee todella hieno ja laitteet ovat viimeisen päälle. Omistajat ovat julkisia toimijoita: alueen kaupunkeja, koulutus kuntayhtymä ja järjestöjä – yhteensä 14 yhteisöä. Sairaala ei siis tule tuottamaan voittoa omistajilleen, vaan mahdolliset tuotot sijoitetaan toiminnan kehittämiseen.

Simonen-Jokinen on kokenut yrittäjä, ja hänellä on myös LVI-alan yritys miehensä kanssa. Investointeja suunnitellessaan Simonen-Jokinen miettii aina myös kannattavuutta – paitsi yhdessä kohtaa.

– Juoksumatto tuskin tulee maksamaan itseään koskaan takaisin, mutta aina pitää olla myös uusia leikkikaluja, Simonen-Jokinen nauraa.

– Investointeihin on saatu aina yritystukea ja lainaa. Kerran tosin onnistuivat tyrimäänkin, kun laitoimme investoinnin vireille samana päivänä, kun hakemus lähetettiin – siitä jäi tuet saamatta. EU-tuista on hyviä kokemuksia etenkin Hingunniemen hankkeen kanssa, jossa on kokeneet vetäjät pyörittämässä byrokratiaa.

Kolmen yrityksen, valmennustallin ja perheen lisäksi Simonen-Jokinen käyttää aikaansa yrittäjyyden opiskeluun ja kunnanvaltuutettuna toimimiseen.

– En jaksakaan tehdä yhtä ja samaa päivästä toiseen, joten monipuolinen työnkuva sopii minulle.

KOKEMUKSIA SOSIAALIPEDAGOGISESTA HEVOSTOIMINNASTA

Jaana Strömberg

HEVONEN – AITouden EDESSÄ ON HELPPOA OLLA LÄSNÄ

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on syrjäytymisen ehkäisyyn ja sosiaalisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemiseen tähtäävää toimintaa. Toiminnan lähtökohdiana on ihmisen ja hevosen vuorovaikutus sekä talliyhteisö, jossa toiminta tapahtuu. Ohjatun toiminnan ja hevosten avulla pyritään näyttämään niiden asioiden tärkeys, joista oma hyvinvointi syntyy.

MIHIN TARPEISIIN SOSIAALIPEDAGOGISTA HEVOSTOIMINTAA TARVITAAN – MITEN SILLÄ VOIDAAN VAIKUTTAA HYVINVOINTIIN?

Hyvinvointi on sana ja tila, josta kuulemme paljon. Sitä kuvataan fyysisen ja psyykkisen terveyden tasapainoksi, hyväksi elämäksi, johon liitetään myös taloudellinen varallisuus. Hyvinvoinnin vastakkainen olotila on psyykkinen tai fyysinen huono vointi tai niiden yhdistelmä.

Huono vointi (ei-hyvinvointi) kuuluu luontaisesti ihmisten arkeen aika ajoin. Ohimenevä huonovointisuus ei vielä aiheuta muuta kuin hetkellisen notkahduksen arkeen, mutta pitkään kestäessään (fyysisenä tai psyykkisenä) se alkaa kuluttamaan ihmisen voimavaroja. Tällöin jokainen arkipäivä saattaa pahimmillaan olla taistelua, jossa pyritään löytämään elämästä voimaa antavia asioita. Omaan jaksamiseen ja sen heikentymiseen ei tarvita välttämättä isoja ongelmia; jo pienikin ongelma voi suistaa elämän raiteiltaan riippuen siitä, millaiset kokemukset ja taidot kullakin ihmisellä on selviytyä erilaisista tilanteista.

Hyvinvoinnin tila on ihmisen oma tuntemus ja kokemus omasta hyvinvoinnistaan. Kun jaksaminen ja hyvän elämän tunne heikkenevät, pitäisi ihmisen pyrkiä etsimään voimaannuttavia asioita elämäänsä. Jo muutaman kerran kokemus jostain hyvästä mielestä tuovasta asiasta ja tekemisestä voi vaikuttaa ihmisen kokonaishyvinvoinnin kohenemiseen.

HEVONENKIN TARVITSEE HYVINVOINTIA

Hevoselle ja ihmiselle hyvinvoinnin käsitys ja tunne on sikäli samanlainen, ettei ulkopuolinen voi määritellä sitä. Hyvinvointi on eläimen oma kokemus sen psyykkisestä ja fyysisestä olotilasta. Ihminen ei voi sitä hevosen puolesta määritellä. Ihminen voi lisätä tietoaan siitä, millä edellytyksillä hevosen hyvinvointi lisääntyy.

Voidakseen hyvin hevonen tarvitsee ympärilleen omien lajitovereiden laumaa. Se käyttää paljon aikaa ”seurustelemiseen” oman lauman jäsenten kanssa. Kaikenlainen sosiaalinen toiminta muiden hevosten kanssa edistää hevosen kokonaishyvinvointia. Aivan kuten meillä ihmisilläkin, hevosetkin joutuvat opettelemaan sosiaalisia taitojaan laumassa. Ihmisillä pelkästään virtuaalinen sosiaalisuus ei riitä tyydyttämään luontaisia sosiaalisen toiminnan tarpeita.

Hevonen liikkuu paljon, koska se on vaeltava ruoanetsijä. Hevosella on luontainen tarve liikkua vapaana ja etsiä ruokaansa. Heinäpaalilla seisominen ei ole luontaista käytöstä hevoselle. Luonnossa hevonen käyttäisi valtaosan päivästä ruoan etsimiseen.

Sosiaalisen ja liikunnallisen hyvinvoinnin toteutuminen hevosen arjessa on hevosen hyvinvoinnin kannalta tärkeää, ja niihin asioihin voimme vaikuttaa. Samalla opimme itse näkemään liikkumisen, riittävän ravinnon ja sosiaalisen toiminnan tärkeyden.

HYVINVOINTIA VOI OPETELLA – YHDESSÄ HEVOSEN KANSSA

Hienous ihmisen ja hevosen välisessä toiminnassa on siinä, että ihminen voi olla yhtä aikaa vaikuttamassa hevosen hyvinvointiin ja toisaalta sitä kautta oppia omaa hyvinvointiaan lisääviä asioita.

Sekalauma eri-ikäisiä hevosia on hevosen tasapainoiselle elämälle tarpeellinen. Kuten ihmiset, niin hevosetkin tarvitsevat ”aikuisten” ja vanhempien yksilöiden malleja ja oppia oman käyttäytymisensä kehittymiseen. Laumassa olevat hevoset opettavatkin laumansa jäsenistä sellaisia, että ne voisivat elää mahdollisimman harmonisesti ja tasapainoisesti yhdessä, koska se luo kaikille turvaa. Tämä on tärkeää myös meille ihmisille. Me voimme etsiä oman tasapainottavan laumamme. Hevoset taas ovat siinä laumassa, mihin me ne laitamme.

Hevosen avulla meidän on mahdollista havaita itsessämme olevia piirteitä, joiden olemassaolosta emme ole aiemmin tiedäneet. Nämä havainnot voivat valottaa meille esim. joitakin käyttäytymismallejamme. Levottomuus, pelkotilat,

hermostuneisuus ja keskittymiskyvyttömyys ovat ihmisten arkea kuluttavia ja onnistumisia estäviä asioita. Näitäkin asioita voi hevosen kanssa opetella. Voimme esimerkiksi tietämättämme käyttäytyä arvaamattomasti ja hermostuneesti, mihin herkkä hevonen reagoi pakenemalla ja seurailemalla ihmistä turvallisen välimatkan päästä, jos sillä on siihen mahdollisuus. Ilman hevosen reaktiota emme välttämättä tällaista toimintatapaa itsessämme huomaa.

Hevosen avulla voidaan oppia uusia asioita, rohkeutta läsnä olemiseen ja keskittymiseen. Kaikki oppiminen lähtee ihmisen omasta kokemusmaailmasta, itse havainnoista ja muutoksista tehden.

Hyvinvointia ei voi suorittaa – sitä opitaan pala palalta, itsellemme sopivan kokoisina annoksina. Hevonen tarjoaa siihen aidon ja käytännönläheisen mahdollisuuden riippumatta siitä, keitä olemme olleet ja mitä olemme elämässämme saavuttaneet.

Kirjoittaja on etsivän työn ohjaaja Petäjäveden kunnassa, sosiaalipedagogisen hevos toiminnan ohjaaja sekä Suomenhevosliitto ry:n varapuheenjohtaja. Kuva: Aleksi Perämäki.

HEVOSET MATKAILUVALTTINA – PUROLA FARMIN ISLANNINHEVOSET LISÄÄVÄT IHMISTEN HYVINVOINTIA

Mari Hakkarainen

Pipsa ja Fränz Wagnerin Purola Farm tarjoaa maatilamatkailupalveluja ja sosiaalipedagogista hevostoimintaa Saarijärven Pajupurolla.

Kaksilapsinen Wagnerin perhe muutti Saarijärvelle Luxemburgista vuonna 2010. Purolan tilalla tehtiin ennen muuttoa laaja remonti: yksikerroksista omakotitaloa sekä pidennettiin että korotettiin toisella kerroksella. Parsinavetta muutettiin pihattotallikksi, ja lattian vaurioiden takia remonti tuli tehtyä perusteellisemmin kuin alun perin aiottiin. Tallin rakentamiseen ja talon laajentamiseen saatiin investointitukea.

Pipsa Wagner tarjoaa maatilamatkailupalveluja ja sosiaalipedagogista hevostoimintaa Purola Farmilla.

– Sattui niin, että kun olimme ostaneet tämän paikan, seuraavana talvena navetasta hajosivat kaikki lattiat. Ne jouduttiin uusimaan, mutta samalla sain tehtyä satulahuoneeseen lattialämmityksen. Navetan muuttuessa talliksi myös sisäkorkeutta nostettiin. Tarkoituksena on tehdä varustehuoneen yhteyteen myös ratsastajien pukeutumistilat, Wagner kertoo.

Sisätilat on toteutettu hyvällä maulla matkailijoiden tarpeisiin. Majoitus-tilaa löytyy sisältä 18 henkilölle, jonka lisäksi aittoihin mahtuu kesäaikaan 4 henkilöä.

– Varaustilanne näyttää hyvältä ja kehitämme toimintaa jatkuvasti, Wagner iloitsee.

Hevosilla höystetty maatilamatkailutoiminta oli Wagnerien suunnitelmissa alusta alkaen. Pientä hienosäätöä on tullut kysynnän mukaan.

– Olimme päättäneet, että tästä tulee majatalo ja että täällä on islanninhevoseja, joilla vaellaan. Lisäksi meillä järjestetään pieniä juhlia, tyky-päiviä ja turvesaunotusta, Wagner sanoo.

– Kolmen vuoden aikana sosiaalipedagoginen hevostoiminta on saanut suuremman osan panoksestani kuin aluksi kuvittelin. Ratsastuskenttä on rakennettu vasta vähän aikaa sitten, kun otimme tuntitoiminnan valikoimaan.

Wagnereilla riittää tekemistä yritystoiminnassa ja tilan ylläpidossa täysipäiväisesti. Lämmitykseen menee 100 kuutiota puuta vuodessa. Purolassa ei ole ulkopuolisia työntekijöitä. Pipsa ja Fränz hoitavat tilaa yhdessä, ja ajoittain apuna on hevos- tai pieneläinalan opiskelijoita.

– Ekologiset arvot ovat meille tärkeitä. Lämmitämme kiinteistön oman metsämme puilla ja säästämme energiaa kaikessa mahdollisessa. Käytämme vain ekosähköä ja kierrätämme paljon. Tämä oli meille itsestään selvää jo Luxemburgissa, Wagner korostaa.

– Toiset asiakkaat pitävät ekologisuuhtamme tärkeänä, toiset eivät ajattele asiaa.

– Luomu-lähiruokaa teemme aina kun raaka-aineita on saatavilla. Leivon majoitusasiakkaille joka aamu luomupatonkia alusta alkaen. Kananmunat saadaan omista kanoista, ja välillä syödään omia kukkoja.

Purola Farm sijaitsee Saarijärven Pajupurolla syvän ja pitkän Katajajärven rannalla.

ISLANNINHEVOSET OVAT MONIKÄYTTÖISIÄ

Purolassa on seitsemän omaa hevosta ja yksi hoitohevonen. Yhtä shetlanninponia lukuun ottamatta kaikki ovat Islannista tuotuja islanninhevosia, jotka tekevät töitä sekä ratsastustunneilla että vaelluksilla. Wagner ihastui monikäyttöisiin islanninhevosiiin eräopaskurssilla, mutta pienellä ponillakin on omat käyttäjänsä.

– Shetlanninponi on tärkeä matkailijoille. Sillä pidetään omia tunteja ja talutusratsastusta. 11-vuotias tyttäreni pitää sillä omia talutuksiaan, Wagner kertoo.

Purolan hevoset asuvat pihattotallissa, joka on islanninhevosilla yleinen. Hevoset pääsevät lepäämään kuiviin tiloihin halutessaan, mutta suurimman osan ajasta ne viettävät pihalla. Hevosten harjaus ja satulointi onnistuvat myös mukavasti avarassa ja valoisassa pihatossa.

– Tarvittaessa pihatossa voi myös syöttää hevosia. En syötä lainkaan teollisia rehuja, vaan hevoset saavat vitamiinit ja kivennäiset yrteistä. Heinät syötetään ulkona ympäri vuoden. Kesällä käytössä on neljä luomulaidunlohkoa, Wagner sanoo.

– Islanninhevonen on muuten hyvin terve hevosrotu, mutta useita hevosia vaivaa kesäihottuma ja joitakin kinnerpatit. Meilläkin on muutamalla hevosella kesäisin ihottumaloimi. Muuten loimitusta tarvitaan vain talvella lenkkien jälkeiseen kuivatukseen.

Kaikki Purolan hevoset on tuotu suoraan Islannista. Islanninhevosia tehdään tutuiksi myös paikallisille hevosihmisille: Saarijärven jääraveissa on pidetty näytöksiä ja harjoituskilpailuja. Keski-Suomessa on myös islanninhevosharrastajien oma kerho, jossa järjestetään harjoituskilpailuja ja touhutaan monenlaista hevosiin liittyvää.

MATKAILIJOITA YMPÄRI MAAILMAA

Kun ratsastaja on kerran käynyt Purolassa, hän tulee mielellään uudestaan ja myös suosittelee paikkaa. Markkinointi tapahtuukin enimmäkseen puskaradion ja Facebookin kautta.

– Puskaradio toimii Luxemburgissa asti, Wagner nauraa.

– Asuin 12 vuotta Luxemburgissa, ja mieheni on sieltä kotoisin. Ehkä meillä on enemmän kielitaitoa kuin matkailuyrittäjillä yleensä, mutta muuten erotumme lähinnä oman palvelutarjontamme takia. Yrittäjien yhteistyö Saarijärvellä toimii todella hyvin: mainostamme toisiamme sekä ratsastus- että majoituspalveluissa.

Majoitusvarauksia tehdään suorilla yhteydenotoilla ja Booking.com-nettivarauspalvelun kautta.

– Kaikki meille tulevat tietävät, että täällä on hevosia ja että olemme järven rannalla. En kuitenkaan halua, että ratsastusvarauksia tehdään pelkästään netin kautta, sillä haluan selvittää ratsastajien tason etukäteen, Wagner huomauttaa.

– Viime aikoina on asiakkaita tullut yhä enemmän aikuisia, jotka ovat kauan haaveilleet ratsastamisesta. Leireillä heidän kanssaan aloitetaan harjauksesta ja muusta hevosen käsittelystä. Siitä on pidetty – suoraan hevosen selkään hyppääminen voisi tuntua pelottavalta.

Vaelluksien ja sosiaalipedagogisen toiminnan lisäksi Purolan islanninhevosia käytetään askellajitunneilla.

– Meillä pidetään myös valmennuksia ja hevosten maastakäsittelykursseja, joilla iso kenttä on tarpeellinen, Wagner kertoo.

– Kursseja pidetään sen mukaan, mitä tarvitaan ja mitä mieleen juolahtaa. Toisinaan harjoittelemme irtokengän paikoilleen laitto, toisinaan hevosten hierontaa.

Purola Farmilla on 18 ympärivuotisessa käytössä olevaa majoituspaikkaa. Kesäaikaan aittamajoitusta on tarjolla neljälle vieraille.

HEVOSET TEKEVÄT HYVÄÄ

Pipsa Wagner on koulutukseltaan nuorisotyönohjaaja ja eräopas. Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan koulutuksen hän suoritti vuonna 2012.

– Olen käyttänyt paljon omaa osaamistani tässä työssä. Sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa käy nelisen asiakasta viikossa ja aikaa varataan 1,5 tuntia /asiakas. Asiakkaat tulevat Saarijärveltä tai lähiympäristöstä. Osa asiakkaista tulee omilla rahoillaan, osalla on maksusitoumukset.

– Nuorin asiakkaani oli 8-vuotias tyttö, joka kävi meillä 12 kertaa. Työskentely hänen kanssaan lopetettiin äskettäin, kun saavutimme asetettuja tavoitteita ja hänen solmujaan pystyttiin avaamaan. Työskentelyä jatketaan myöhemmin, jos tarvetta ilmenee. Vanhimmat asiakkaat ovat olleet 14-vuotiaita. Kaikki ovat olleet tyttöjä.

Purolassa on aloitettu yhteistyö myös Pelastakaa Lapset ry:n kanssa. Läheltä liikelle -hanke tarjoaa pienelle lapsiryhmälle kahdeksana viikonloppuna vuoden aikana yhteisöllistä ryhmätoimintaa, jossa käytetään apuna sosiaalipedagogisia hevostoiminnan menetelmiä.

Maastoretki islanninhevosella on upea kokemus.
Kuva: Purola Farm.

PITKÄJÄNTEINEN KEHITTÄMINEN VIE TULOSSIIN

Mari Hakkarainen

Sukupolvien ajan karttunut hevosmiestaito, kouluista haettu alan viimeisin ammattiosaaminen, tunnollinen perustyön tekeminen ja tilan määrätietoinen kehittäminen ovat avaimia Luomalan tilan menestykseen.

Pihtiputaalla Kolimajärven rannalla sijaitsevalla Luomalan tilalla on päästy viime vuosina nauttimaan ravihevosten menestyksestä. Antti Ojanperän ja Jutta Ihalaisen tallin kuningas on Jokivarren Kunkku, joka on voittanut kolmasosan starteistaan – joukossa mm. suurkilpailuvoitot Pikkupelimanni-ajosta, Pikkukunkusta, suomenhevosten Derbystä, kylmäveristen Suur-Hollola-ajosta sekä Kuninkuusravit-kenraalista. Ojanperän valmennettavat ovat juosseet yli 440 000 euroa rahaa 1040 startissa.

Menestyksen tuonut työ on aloitettu jo vuosikymmeniä sitten.

– Työhevosilla ajettiin harrastukseksi kilpaa jo 1950–60-luvuilla, kertovat tilan omistajat Martti Ihalainen ja Päivi Luomala.

Antti Ojanperä markkinoi Raviliigaa, joka on edullinen tapa päästä ravihevosen omistajaksi.

Tallinvintillä on tilaa järjestää isotkin juhlat.

Luomalan tila on perustettu vuonna 1756 ja hevosia on ollut tilalla lähes aina, 1980-lukua lukuun ottamatta. Kun tila siirtyi Päivi Luomalalle ja Martti Ihalaiselle vuonna 1995, hevoset tulivat takaisin taloon, mutta lehmät lähtivät. Entiseen navettaan ja pihapiiriin tehtiin tiloja maatilamatkailulle. Tallinvintille mahtuu juhlimaan sata henkilöä, ja majoitustiloja on kesäisin neljässä aitassa ja muutamassa huoneessa.

– Kyllähän täällä mahtuisi kuninkuuskilpailun voittoakin tanssimaan, mutta sitä ei uskalla vielä toivoa, Ihalainen toppuuttelee.

Martti Ihalaisen Jutta-tytär kasvoi hevosten kanssa ja halusi niistä myös ammatin. Jutta löysi rinnalleen tilanpitoon Antti Ojanperän Kiuruvedeltä hevosalan opinnoista. Molemmat ovat ammattivalmentajia, ja Antti on lisäksi suorittanut taloushallinnon merkonomin ja kengittäjän ammattitutkinnot.

Martti Ihalaisen rakennuttamat 16 hevosen talli ja kahden kilometrin harjoitusrata mahdollistivat Jutalle ja Antille hyvän alun tilanpitoon. Martti omistaa tilan edelleen ja vuokraa tallia ja tarhoja nuorille. Omassa tallissaan Martilla on viisi hevosta. Päivi Luomala toimii perhepäivähoitajana – ja vapaaehtoisena lastenhoitoapuna myös muulloin kuin virka-aikaan.

Sukutilalla on väkeä hevostenhoitoon niin sopivasti, että ulkopuolisia työntekijöitä ei ole tarvinnut harjoittelijoiden lisäksi palkata. Antti on pystynyt myös itse ajamaan valmentamiaan hevosia, kun muut ovat hoitaneet ajamista kotona. Tilan väellä on avulias ystäväväverkosto, joka tulee hoitamaan ja ajamaan hevosia tarvittaessa. Kiuruvedeltä käy tilalla harjoittelijoita, joista etenkin viimeisin, Minna Koskelo, saa paljon kiitoksia.

– Täällä pääsee näkemään myös raviurheilun menestystä, joten tämä on haluttu paikka, Koskelo paljastaa.

INVESTOINNIT TYÖN TEHOSTAJINA

Luomalan tilalla on kehitetty toimintaa ja investoitu jatkuvasti tulevaisuutta ajatellen. Tukea on saatu niin matkailutoimintaan kuin talliinkin eri laitteineen.

– Erityisesti on kiitettävä kehittämissyhtiö Witaksella töissä ollutta Niemelän Markkua. Hän teki näitä laskelmia ja innosti investoimaan, lhalainen kiittelee.

Tallissa on mietitty turvallisuuden, puhtaan ilman ja muiden hevosten hyvinvointiin liittyvien tekijöiden lisäksi työajan säästöä investoimalla ruokinta-automaatteihin. Hevosten aamuruoat laskeutuvat ruoka-astioihin ajastetusti aamuisin.

Martti lhalainen on rakennuttanut Luomalan tilan tallirakennuksen ja harjoitusradan.

Sahara Snow White treenaa hellepäivänä vesikävelymatolla uiden. 4000 litran vesisäiliöllä varustettu vesikävelymatto tarjoaa uittotreeniä vuoden ympäri.

– Hoitomaksuja on nostettu investointien myötä, mutta se ei ole vähentänyt asiakkaiden määrää – enemmän kysyntä on vain lisääntynyt, vaikka maksu on jonkin verran korkeampi kuin alueella keskimäärin. Asiakkaat ovat olleet oikein hyviä: hoitomaksut on maksettu ja valmennusammattilaisten asiantuntemukseen on luotettu, Ihalainen kehuu.

Tallin kuudellatoista hevosella on kymmenittäin omistajia. Kimppaomistaminen on tullut tarpeeseen.

– Tavalliselle työntekijälle hevosen hoitomaksu on kova yksin maksettavaksi, Ihalainen miettii.

Tilan kehittämistä on jatkettu uusilla investoinneilla. Keväällä 2014 hankittu vesikävelytysmatto on ollut suuri investointi, mutta se tuo monenlaista hyötyä.

– Kahluuttaminen tekee hevosen jalkojen ja selän lihaksistolle hyvää. Kun hevonen liikkuu tässä koneessa, sen liikkumista pystytään paremmin säätämään. Tämä vapauttaa myös monen ihmisen työaika: veneellä uitettaessa tarvittiin ainakin soutaja ja hevosen kiinnipitäjä matkaan. Nyt hevosen voi laittaa koneeseen ja tehdä sillä aikaa tallitöitä. Toki hevosia uitetaan perinteiseenkin tapaan edelleen, hevostenhoitaja-harjoittelija Minna Koskelo kertoo.

Vesikävelytysmaton viereen rakennetaan myös hevosten infrapunasauna ja suolahuone.

– Infrapunalämpö menee lihaksistoon kolme kertaa syvemmälle kuin tavallinen lämmin ilma, Martti Ihalainen kertoo.

Investoinnit ja tunnollinen perustyön tekeminen tukevat toisiaan.

– Kaikki riippuu hevosesta, mutta hyvää hevosta pitää auttaa, että se pysyy terveenä ja pystyy parhaaseen suoritukseen, Ihalainen linjaa.

RATSASTUSKOULU TEKEE NUORISOTYÖTÄ – HANKASALMEN RATSASTUSKOULU VARUSTAA LAPSET JA NUORET HEVOSTAIDOILLA

Mari Hakkarainen

Maarit Sormunen, Hankasalmen Ratsastuskoulun yrittäjä, on pyörittänyt kaukana kaikesta sijaitsevaa talliaan menestyksellisesti jo 27 vuotta. Alun perin Sormunen suunnitteli maatilamatkailutoimintaa höystettynä muutamalla hevosella, mutta ratsastavia tyttöjä alkoi tulla tallille suurin joukoin. Sormunen pääsi myös Ypäjälle haaveilemaansa ratsastuksenopettajakoulutukseen, ja yrityksen toiminnan painopiste oli sillä päätetty.

Tallilla on tehty vuosien mittaan monia investointeja, ja nyt ratsastuskoulu toimii valoisissa, avarissa ja käytännöllisissä tiloissa. Maneesiin ja heinä- ja kuivikevarastoon kuljetaan suoraan tallista, eikä ylimääräisiä askelia tarvita juuri muualla kuin karsinoiden siivoamisessa – tarhoihinkin hevoset kulkevat aidattuja reittejä pitkin. Maneesin tapahtumia voi seurata sekä katsomosta että lämpimästä kerhotilasta – myös ratsastajien vanhemmat viihtyvät tallilla.

Maarit Sormunen tarjoaa tasokasta ratsastuksenopetusta Hankasalmen Ratsastuskoululla.

– Viime vuonna meille valmistui tarvikevarasto, johon saadaan hevoskopit ja muut tarvikkeet säilytykseen. Sinne tehtiin myös yleisö-wc kilpailupäivien tarpeisiin, Sormunen kertoo.

Sormunen on itsekin kokenut rakentaja, sillä hän on ollut mukana toteuttamassa kaikkia investointeja tallin laajennuksesta maastoesterataan.

– Kaikesta osaamisesta on apua: aina pitäisi olla jotain korjaamassa ja paikkaamassa. Heinätkin teemme itse. Pihojen auraukset ja muut traktorityöt ostan naapurilta, sillä siihen aika ei enää riitä, Sormunen sanoo.

– Peltoa on käytössä kymmenisen hehtaaria, josta vajaa kolme hehtaaria on heinällä ja muut laitumina. Loput heinät ostan naapurilta. Vuodessa heinää menee 4500 pikkupaalia, jonka lisäksi käytetään noin 60 pyöröpaaleja. Kaikki talven heinät, kaurat ja kuivikkeet mahtuvat kerralla varastoon.

Sormusen mielestä tallin kaukaisessa sijainnissa on sekä hyvät että huonot puolensa.

– Täällä toiminta voi olla pienempää ja idyllisempää. Huippuvuosina jouduimme tinkimään yksilöllisyydestä. Minulle on aina ollut vaikeaa ajatella ratsastajia asiakkaina, vaan miellän heidät tuttavina, jotka ratsastavat hevosillani, Sormunen toteaa.

– Meillä käy sekä koulu- että esteratsastajia. Emme ole painottuneet mihinkään erityiseen suuntaan, mutta kouluratsastusta harjoitellaan eniten, koska se on kaiken ratsastuksen pohjana.

RATSASTUS ON HARRASTUS MUIDEN JOUKOSSA

Tallissa on 20 karsinapaikkaa, ja lisäksi pihatossa on tilaa kolmelle hevoselle. Kaikki hevoset ovat ratsastuskoulun omia. Muutama hevonen on vielä opiskelemassa ratsastuskouluhevosen ammattia ja jotkut ovat erikoistuneet vaativampaan kisakäyttöön, mutta kaikki kynnelle kykenevät hevoset tekevät töitä ratsastustunneilla. Tunteja pidetään tiistaista lauantaihin neljä tuntia päivittäin. Sunnuntaisin tallilla järjestetään usein valmennuksia ja ratsastuskilpailuja.

– Vuosi 2011 oli huippuvuosi ja meilläkin kävi jopa 170 ratsastajaa viikoittain. Sen jälkeen laskusuhdanne on vaikuttanut täälläkin ja määrä on hiukan laskenut. Meidän syrjäinen sijaintimme vaikuttaa myös siihen, että tänne on vaikea päästä muulla kuin autolla.

Sormunen on ollut aitiopaikalla todistamassa perheiden kiireen lisääntymistä.

– Ratsastus on enää yksi harrastus muiden joukossa. Aikaisemmin hevoset menivät hevostyöillä kaiken edelle, Sormunen sanoo.

– Aikaisemmin meidänkään ei ole tarvinnut joustaa tanssituntien ja muiden menojen perässä, mutta nyt täytyy tasoryhmät tehdä osaksi ratsastajien muiden menojen mukaan, ja se teettää työtä.

– Myös røyhkeys ja maksamatta jättäminen on lisääntynyt. Tänä vuonna jouduin ensimmäisen kerran jopa laittamaan maksuja perintään. Edes 1990-luvun lamassa ei ollut tällaista ilmiötä.

Sormusen mielestä ratsastuksessa ei ole enää elitismien leimaa.

– Kun helsinkiläiset lomalaiset käyvät meillä, he ihmettelevät edullista hintatasoamme.

– Olemme mukana Hope-toiminnassa, jossa tarjotaan vähävaraisille lapsille mahdollisuuksia ratsastaa. Ratsastajainliitto sponsoroi toiminnasta osan, ja me osan.

Hankasalmen ratsastuskoululla on valoisa maneesi, johon mahtuu 20 x 40 metrin kokoinen kenttä.

TYÖTÄ PITÄÄ JAKAA

Maarit Sormunen pitää selvänä sitä, että ratsastuskoululla tarvitaan työntekijöitä.

– Investoinnit pitää tehdä sillä tavalla, että pystyy palkkaamaan muitakin tekijöitä. Jos tekee töitä vain yksin, polttaa itsensä nopeasti loppuun, Sormunen varoittaa.

– Välillä pitää pystyä ottamaan myös vähän etäisyyttä. Kun on vähän aikaa välillä pois, ehtii saada uusia ideoitakin. Pidän huolta siitä, että pääsen lomailemaan. Minulla on pääsääntöisesti aina ollut hyviä työntekijöitä: olen aina voinut luottaa heihin.

– Olen pitänyt leirejä viimeksi vuonna 1999. Sen jälkeen olen pitänyt suurimman osan heinäkuuta lomaa – heinäntekoa lukuun ottamatta. Kesäkuun kurssit ovat olleet suosittuja ja korvanneet hieman sitä, että leirejä ei ole.

Aikaisemmin tallilla työskenteli yksi vakituinen työntekijä ja harjoittelijoita. Sen jälkeen kun Sormusen selkä leikattiin ensimmäisen kerran vuonna 2006, tallilla on ollut jatkuvasti töissä kaksi palkattua työntekijää.

– Useampi työntekijä on jäänyt meiltä vauvalomalle. Perheelliselle nämä työajat ovat tietenkin hankalia, kun työssä ollaan silloin kun asiakkaat ovat vapaalla, Sormunen toteaa.

– Paras tilanne meillä on silloin, kun kaikki työntekijät pystyvät siivoamaan karsinoita, ratsastamaan hevosia ja pitämään tunteja. Silloin kaikki jaksavat parhaiten.

– Pystyn itse tekemään vähän kaikkea, mutta en saisi enää puurtaa täällä sata lasissa. Ratsastaminen kahdesti leikatulla, jäykistetyllä selällä vaatii entistäkin enemmän, enkä pysty ottamaan riskejä esimerkiksi nuorilla hevosilla ratsastamisessa.

HEVOSMIESTAIDOT LISÄÄVÄT TURVALLISUUTTA

Hoitohesvet aiheuttavat joillakin ratsastuskouluilla eripuraa. Sormusen tallilla tätä ongelmaa ei ole.

– Välillä meillä ei edes ollut nimetty hoitohesvia. Nyt sellaisia taas on, mutta koska ratsastajat eivät käy täällä joka päivä, hevosia ei päästä omimaan. Hoitajat pitävät lähinnä varusteita ja harjakoreja kunnossa. On tärkeää, että ratsastajat oppivat olemaan hevosten kanssa ja laittavat hevoset itse kuntoon tunneille. Muutakin kontaktia hevosiin pitää olla kuin pelkkää ratsastusta. Toisaalta, jos hoitaja laittaa hevosen kuntoon, hevoset eivät niin helposti opi huonoja tapoja, Sormunen pohtii.

– Hyvä tuntihevonen on sopivan reipas ja toimii pienillä avuilla. Vaikka hevonen on herkkä, se ei saa olla säikky. Tuntihevosten rodulla ei ole suurta merkitystä, mutta ideaalikoko olisi isokokoinen poni tai pienikokoinen hevonen: ne sopivat lähes kaikille. Hevosien liikkeissä pitäisi olla myös helppo istua. Toki oppilaiden pitää oppia ratsastamaan kaikenlaisia hevosia: joukossa pitää olla sekä vetelämpiä että reippaampia tapauksia.

– Hevosia on nykyään vaikeampi löytää, kun harrastajatkin tuovat maahan omaan käyttöönsä tasokkaita hevosia. Ratsastuskoulukäyttöön sopivimmat kilit ja varmat hevoset myydään usein yksityiskäyttöön.

Digilaitteiden valtakausi näkyy myös ratsastuskoululla.

– Olen miettinyt jopa tallin julistamista kännykkävapaaksi alueeksi. Kun kuvaamisen ja netissä roikkumisen viemän ajan käyttäisi hevosmiestaitojen opetteluun, turvallisuuskin paranisi.

HYVÄ TYÖ KANTAA HEDELMÄÄ

Tällä hetkellä Sormunen ei itse kilpaile ratsastuksessa säännöllisesti, vaan keskittyy tyttärensä Janna Pursiaisen, 15, uran edistämiseen. Janna kuuluu Sormusen oman kasvatin Marit's Rosanellan kanssa kouluratsastuksen poni-maajoukkuerinkiin. Janna käy treenaamassa ponin kanssa maajoukkueessa kerran kuukaudessa viikonlopun ajan, ja kesällä pidempiä jaksoja. Menestystä on tullut kansainvälisissäkin kisoissa. Ponin lisäksi Janna kilpailee tallin kasvattamalla Marit's Flamenco -hevosella junioriluokissa. Sormusen 17-vuotias poika harrastaa moottoripyöräurheilua.

Koululla toimii myös ratsastusseura, Hankasalmen Ratsastajat. Toimintaa pyörittää pieni aktiivinen joukko. Sormunen tukee seuran toimintaa tarjoamalla tilat ja kannustamalla aktiivisuuteen.

– Nautin siitä, kun seuran tapahtumissa pystyn olemaan sivummalla. Saan siitä hyvän mielen, kun pystyn tukemaan seuraa tällä tavalla. Haluan, että seura on jäsentensä näköinen. Ihmiset eivät välttämättä aina ymmärrä, mikä on seuran toimintaa, mikä ratsastuskoulun, Sormunen mieltii.

Sormusen lähtökohtana ratsastuskoulun toiminnan suunnittelussa on ratsastajien kehittämisen lisäksi hauskuus.

– Kun itse en lapsena saanut esimerkiksi paljon hypätä maastossa, haluan tarjota omille asiakkaileni kaikkea kivaa. Suunnittelen toimintaa niin, että ratsastajilla olisi meillä hauskaa ja he pääsisivät ratsastuksessa arkisen puurtamisen ohella kokeilemaan monenlaista, Sormunen linjaa.

Sormunen on yksi korkeimmin koulutetuista Keski-Suomen ratsastuksenopettajista: Master-ratsastuksenopettajan pätevyyden lisäksi hänellä on

Ratsastuskoululla opitaan hevosenkäsitteilyn perustaidot.

ammattivalmentajatutkinto. Yrittäjän ammattitutkinto tukee osaltaan osamista.

– Haluaisin keskittyä jatkossa enemmän ratsukoiden valmentamiseen entistä pidemmälle. Haluaisin myös itse ratsastaa enemmän, olla lasten kanssa ja ehkä harrastaakin käsitöitä ja leipomista.

– Välillä pitäisi nostaa penkki tallin käytävälle, istahtaa hetki ja olla tyytyväinen siihen, mitä on saanut aikaan, Sormunen huokaa.

Maarit Sormusen pienessä toimistohuoneessa näkyy tallin ratsastajien menestys kilpailuissa.

HEVOSNEUVONNAN TARVE JA TARJONTA KESKI-SUOMESSA -KYSELY KESKISUOMALAISILLE HEVOSIHMISILLE

Anu Honkola ja Paula Jakonen

Keskisuomalaisilta hevosenomistajilta kysyttiin hevosenneuvonnan tarpeesta sekä selvitettiin neuvonnan nykytilannetta: olivatko hevosenomistajat saaneet neuvontaa sitä tarvitessaan ja mistä he olivat sitä saaneet. Kysely lähetettiin 1000 hevosenomistajalle ja vastausprosentti oli 14,7 % eli kyselyyn vastasi yhteensä 147 henkilöä. Valtaosa vastaajista oli Jyväskylän seutukunnalta.

Tutkimuksen tuloksina saatiin tieto, että noin 60 % vastaajista koki joskus kohtaavansa tilanteita, joissa on tarvetta neuvonnalle. Kokonaisuudessaan vastaajat kokivat tarvitsevansa neuvontaa eniten hevosen lääkintään ja terveyteen, kengitykseen, koulutukseen ja valmennukseen sekä tukiin ja rahoitukseen liittyvissä kysymyksissä. Vastauksista ilmeni myös, että vastaajat kokivat saaneensa neuvontaa hyvin hevosen lääkintään ja terveyteen sekä kengitykseen liittyen.

Vastaajista 47 % koki saavansa neuvontaa useimmiten sitä tarvitessaan ja 41 % aina tarvitessaan. Tutkimuksen perusteella neuvontaa oli saatu eniten eläinlääkäriltä, kengittäjältä, eläinfysioterapeutilta sekä kollegoilta ja vertaistukena. Neuvontaa oli saatu myös Suomen Hippos ry:ltä, Keski-Suomen Hevosjalostusliitosta sekä internetistä etsimällä. Tutkimuksen tuloksista kävi ilmi myös se, että vastaajille oli epäselvää, mistä he voivat neuvontaa kulloinkin hakea. Tiedottamista neuvontapalveluista ja niiden saatavuudesta on siis syytä parantaa ja selkeyttää.

Hevosenomistajat pitivät parhaina neuvonnan muotoina internetiä, koulutuspäiviä sekä tapaamista neuvojan kanssa joko tilalla tai neuvojan luona. Neuvontapalvelusta oltiin valmiita maksamaan alle 40€ / tunti. Kokonaisvaltaisesti hevosenneuvontaan Keski-Suomessa oltiin tyytyväisiä ja neuvonnan koettiin parantuneen viime vuosina. Erityisen tärkeää neuvontapalvelu on uusille hevosenomistajille. Siksi tämä kohderyhmä tulee huomioida, kun tiedotetaan neuvontapalveluiden mahdollisuuksista.

Neuvontapalveluita Keski-Suomessa tarjoavat mm. Keski-Suomen Hevosjalostusliitto ry, ProAgraria Keski-Suomi, oppilaitokset, kuntien viranomaiset sekä kehittämissyhtiöt. Tutkimuksen mukaan kysyntää keskisuomalaisten hevosenomistajien keskuudessa on erityisesti koulutuksille, joissa päästään asioissa pintaa syvemmälle. Asiantuntijuuden merkitystä korostettiin.

Neuvonnan tarpeesta ja tarjonnasta oltiin montaa eri mieltä. Osa vastaajista koki, että neuvontaa on hyvin, osa taas koki että se on liian kirjavaa ja että erikoisalojen osaaminen puuttuu. Keski-Suomen koettiin kuitenkin verkostoituneen hyvin muihin maakuntiin, joista osaamista ja neuvontaa voitiin täydentää tarvittaessa aina valtakunnallisia organisaatioita myöten.

Lähde: Honkola, A., Hevosneuvonnan tarve ja tarjonta Keski-Suomessa. Tuleva opinnäytetyö, maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma, luonnonvara- ja ympäristöala, Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

TULEVAISUUDEN LIIKETOIMINTAMALLEJA HEVOSALALLA

Heidi Närhi

Tulevaisuudessa hevostalousyrittäminen tulee olemaan entistä enemmän pehmeiden arvojen luomista ihmisille. Ihmiset haluavat tuntea elämyksiä aisteilla ja saada kokemuksia. Hevostalousyrittämisessä avainsanana tulee olemaan palvelujen laatu ja asiakaspalvelu nähdään isona osana hevostalousyrittämistä. Tässä esitellään uusia liiketoimintamalleja, joiden odotetaan tulevaisuudessa vaikuttavan Suomessa hevostalousyrittäjyyteen. Lisäksi on esitetty muita liikeideoita, joiden pohjalta hevosiin liittyviä palveluita voi tuotteistaa.

SLOW LIFE

Slow life tarkoittaa aikaa ja tilaa itselle, ei stressiä ja kiirettä. Ajattelutavan mukaan ihminen oppii hiljentämään hektistä elämän vauhtia ja pysähtyy katsomaan ympärilleen sekä osaa nauttia elämän pienistä asioista. Tietoyhteiskunta muuttuu elämysyhteiskunnaksi, joka hakee elämyksiä hitaudesta eli liikunnasta ja luonnosta. Slow lifen myötä maaseutu, kansallisromantiikka sekä vanhat perinteet kiinnostavat ihmisiä ja he haluavat nähdä ja kokea niitä. Hevosyrittäjät voivat tarjota elämyspalveluita, jotka kunnioittavat vanhoja perinteitä kuten työhevostaitoja esimerkiksi pelto- ja metsätöissä.

SUOMENHEVOSEN TUOTTEISTAMINEN ULKOMAAALAISILLE

Euroopassa kaikki tietävät islanninhevosen ja kun he matkustavat Islantiin, on ehdoton juttu käydä ratsastamassa islanninhevosella. Suomenhevoselle tulisi rakentaa samanlainen arvostus ja tunnettavuus. Suomalaisille suomenhevonen on tuttu. Sitä arvostetaan kotimaassa ja osataan käyttää ja hyödyntää monipuolisesti yritystoiminnassa. Se voi toimia ratsu-, ravi-, työ- tai terapiahevosena. Luonne on yleensä rauhallinen ja tasainen. Kokonsa puolesta suomenhevonen on myös monipuolinen, koska rodusta löytyy isoja ja vankkoja sekä pienempiä ja sirompia hevosia ja lisäksi vielä ponikokoisia suomenpienhevosia.

HEVOSTUOTTEET

Suomessa hevosista saatavia tuotteita tulisi kehittää ja käyttää laajemmin. Hevosen liha ja maito ovat tuotteita, jotka ovat hyvin jatkojalostettavissa. Hevosenmaitoa käytetään saippuassa ja ihonhoitotuotteissa. Keski-Aasiassa hevosen maitoa käytetään miedossa alkoholijuomassa, jota kutsutaan kumisiksi. Tästä olisi hyvä kehittää matkailualalle erikoisempi valttikortti esimerkiksi ruokailutarjoilun yhteyteen.

Jouhikorut ovat kauniita muistoja hevosista. Yrittäjät voisivat tehdä yhteistyötä koruntekijöiden kanssa. Esimerkiksi matkailutiloilla asiakkaat voisivat ostaa tuotteita muistoksi ja siten yrittäjä saisi lisäansioita ja samalla käden-taitajat työllistyisivät paremmin.

LIIKUNNALLISET LIIKETOIMINTAMALLIT

Ihmiset arvostavat omaa terveyttä sekä hyvää oloa. Näiden arvojen pohjalta yrittäjä voi luoda asiakkaille uusia hyvinvointipalveluja. Yrittäjien kannattaa seurata trendiliikuntamuotoja, joita voi varioida omiin palveluihin tuomaan lisäarvoa esimerkiksi tuotteistamalla ratsastustunti tehosyke-kurssiksi. Ratsastustuntilaisilla tulisi olla omat sykemittarit, joilla voisi seurata ratsastustunnin tehoa ja tuloksia. Sykemittari motivoi seuraamaan omaa kuntoa ja sen kehittymistä. Yhden tunnin kestävä estetunti normaalikuntoisella ihmisellä voi kuluttaa jopa 800 kilokaloria.

Tällä hetkellä on trendinä oman kehon painon käyttäminen voima-, liikkuvuus- ja kestävyysharjoituksissa. Samalla kehittyvät koordinaatio, tasapaino ja hapenottokyky, joita tarvitaan mm. ratsastuksessa. Harjoituksena voivat olla erilaiset hyyt, heitot, kiertoliikkeet, punnerrukset ja nostot. Hevosalan yrittäjä voi kehittää palvelun, joka sisältää edellä mainittuja harjoituksia. Palvelun voi nimetä ratsastajille suunnatuksi voima-, liikkuvuus- ja kestävyysharjoitukseksi, joka tukee ratsastusta.

Lähde: Närhi, H. 2014. Opetus- ja tiedotusmateriaalia hevosalan yrittäjille. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö, maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma, luonnonvara- ja ympäristöala, Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

AKTIIVIPIHATOSSA HEVOSET SAAVAT ELÄÄ LUONNONMUKAISESTI LAUMASSA

Elsa Roponen & Hanna Kaihlajärvi

Aktiivipihatto on uusi käsite suomalaisessa hevostaloudessa, sillä ensimmäiset aktiivipihatot ovat valmistuneet Suomeen vasta 2000-luvulla. Aktiivipihatto tarjoaa hevosille luonnonmukaiset olot ja vapauden liikkua ulkona tai sisällä lauman kanssa.

Aktiivipihatossa hevoset saavat elää lajinmukaisesti eli elää laumassa, ruokaila heinätelineillä halutessaan ja käydä syömässä väkirehut ja kivennäiset pieninä annoksina rehuautomaatista oman aikataulunsa mukaan. Hevoset pääsevät myös makuuhalliin aina halutessaan. Aktiivipihatosta löytyvät myös sairaskarsina, hoitotila, rehu- ja varustevalastot sekä lantala.

Ruokinta on suunniteltu yksilöllisesti. Rehuautomaatti tunnistaa hevosen kaulassa roikkuvasta pannasta tai jalassa olevasta pannasta, joita tosin Suomen lumisissa ja kuraisissa olosuhteissa harvemmin käytetään. Rehuautomaatti tiputtaa kullekin hevoselle määritellyn rehuannoksen ruokinta-astiaan ja rehumäärä voidaan jakaa päivässä jopa 20 kertaan. Jos hevonen yrittää automaatilta päästyään siihen uudelleen, ei hevonen saa heti uutta rehuannosta, vaan portti ohjaa hevosen pois automaatilta. Hevosen taakse laskeutuu portti sen mennessä automaatille. Tämä estää seuraavana jonossa olevan häiriköintiä ja kukin hevonen saa vuorollaan syödä rauhassa. Kun ruokailu on suoritettu loppuun, portti aukeaa edestä ja hevonen pääsee kävelemään pois. Samaan aikaan hevosen takana ollut portti aukeaa ja seuraavana vuoroaan odottava hevonen pääsee ruokailemaan.

Aktiivipihaton lämmitettävät vesiautomaatit takaavat vedensaannin myös pakkasilla. Veden lämpötila pysyy haaleana, joten hevoset juovat sitä mielellään. Heinätelineissä voidaan käyttää slow feeding -heinäverkkoja, jotka antavat hevoselle pidemmäksi aikaa tekemistä ja edistävät hevosen tehokkaampaa pureskelua ja syljeneritystä. Erilaisten heinätelineiden lisäksi on olemassa myös heinäautomaatteja, joissa hevosen tunnistus tapahtuu väkirehuautomaatin kaltaisesti pannalla ja siten voidaan säätää hevosen saamaa heinämäärää.

Uusien hevosten tullessa aktiivipihattoon ne ovat ensin lauman läheisyydessä omassa tarhassa. Uusilta tulokkailta otetaan yleensä loistetit tallille tullessa ja ne ovat erillisessä tarhassa kunnes testitulokset valmistuvat. Ma-

doton ja terve hevonen saa liittyä lauman jäseneksi. Vain harvat yksilöt eivät sopeudu aktiivipihatton asukkaaksi. Aktiivipihatto sopii parhaiten tammoille ja ruunille.

Lähde: Roponen, E. 2013, Hyviä käytännön ratkaisuja hevostalleille. Opinnäytetyö, maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma, luonnonvara- ja ympäristöala, Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Aktiivipihatossa hevoset saavat väkirehut pieninä annoksina rehuautomaatista oman aikataulunsa mukaan. Kuvat: Elsa Roponen

HEVOSVOIMAA-TIEDOTUSHANKKEEN OHJAUSRYHMÄ

Koskela Markku, Petäjäveden Hevosystäväinseura ry
Leinonen Carita, Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopisto
Piirainen Sari, Keski-Suomen Hevosjalostusliitto ry
Puupponen Liisa, hevostalousyrittäjä
Sormunen Maarit, ratsastuskoulu yrittäjä
Takapuro Anne, Keski-Suomen hevosenomistajat ry
Auer Jaana, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Piesala Risto, Keski-Suomen ELY-keskus

Projektipäällikkö Hanna Kaihlajärvi, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

HANKKEEN JÄRJESTÄMÄT TILAISUUDET JA TAPAHTUMAT 2013–2014

2013

”Käytännöllinen ja ympäristöystävällinen talli” -infotilaisuudet

- 23.4.2013 Kaupungintalo, Keuruu
- 24.4.2013 Revontuli, Hankasalmi
- 8.6.2013 Ravirata, Petäjävesi (Petäjäveden hevosystäväinseuran ja Petäjäveden ratsastajien järjestämä koko perheen hevostapahtuma)

”Kannattavaa hevostalousyrittäjyyttä” -infotilaisuudet

- 15.10.2013 Takkatupa, Pihtipudas
- 22.10.2013 Purola farm, Saarijärvi
- 26.10.2013 Laajavuori, Jyväskylä
- 31.10.2013 Hotelli Jämsä, Jämsä

27.4.2013 Avoimet ovet, Irmeli ja Janne Hämäläisen talli, Kannonkoski

9.11.2013 ”Työtä helpottavat talliratkaisut” -opintomatka Pohjanmaalle

2014

”Hevonen hyvinvoinnin tuojana ja yhteistyöverkostoja” -infotilaisuudet

- 5.3.2014 Killeri, Jyväskylä
- 3.4.2014 Hotelli Jämsä, Jämsä
- 10.4.2014 Takkatupa, Pihtipudas

”Hevostalouden sopimukset, vakuutukset ja yrittäjyys” -infotilaisuudet

- 16.10.2014 Takkatupa, Pihtipudas
- 27.10.2014 Jari-Pekka, Hankasalmi
- 3.11.2014 Kaupungintalo, Äänekoski
- 7.11.2014 Majatalo Morva, Jämsä

8.3.2014 Monipuolista hevostaloutta Keski-Suomessa -opintomatka

5.4.2014 Suomen suurimmat hevosalan messut -opintomatka, Tampere

6.4.2014 Avoimet ovet, Hankasalmen ratsastuskoulu, Hankasalmi

22.5.2014	Tutustu hevosiin tapahtuma, Killeri, Jyväskylä
24.5.2014	Varsojen laitumelle laskutilaisuus, Oittila, Korpilahti
29.5.2014	Varsojen laitumelle laskutilaisuus, Äijälä, Laukaa
29.8.2014	Hevoskulkue Jyväskylän ydinkeskustassa
12.9.2014	Hevoskasvattajien opintomatka, Ypäjä
18.9.2014	Aktiivitalli -infotilaisuus, Poke, Saarijärvi
24.11.2014	Hankkeen loppuseminaari, Kylpylähotelli Rantasipi Laajavuori, Jyväskylä

Hevostalouden kuntatiedottaminen

- 22.9.2014 Saarijärvi, Maaseutuhallinnon (Kannonkoski, Konnevesi, Saarijärvi ja Äänekoski) yhteistoiminta-alueen virkamiehet
- 25.9.2014 Pihtipudas, Maaseutuhallinnon (Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Pihtipudas ja Viitasaari) yhteistoiminta-alueen virkamiehet
- 17.10.2014 Viitasaari, Lähipäivä
- 20.10.2014 Kinnula, Kunnanhallitus
- 29.10.2014 Karstula, Kehittämisyhtiö Karstulanseutu
- 4.11.2014 Saarijärvi, SSYP Kehitys
- 6.11.2014 Petäjävesi, kuntala
- 12.11.2014 Jämsän kaupungintalo
- 12.11.2014 Kuhmoinen, kunnanvirasto
- 17.11.2014 Uurainen, Kunnanhallitus
- 1.12.2014 Jyväskylä, Keski-Suomen liitto
- 1.12.2014 Hankasalmi, Kunnanhallitus
- 1.12.2014 Muurame, virastotalo
- 17.12.2014 Keuruun kunnanhallitus

KUVASATOJA HANKKEEN TOIMINNASTA – HEVOSVOIMAA LEVITETÄÄN KESKI-SUOMEEN

Mari Hakkarainen

KOULULAISET TUTUSTUIVAT HEVOSIIN KILLERILLÄ

Sää suosi ja tunnelma oli korkealla, kun keskisuomalaiset hevosalan toimijat esittelivät hevosalaa yli neljällesadalle alakoululaiselle. Tutustu hevosiin -tapahtuma järjestettiin Killerin hevosurheilukeskuksessa torstaina 22.5.2014.

Päivän aikana koululaiset pääsivät seuraamaan harjoitusravilähtöjä ja ratsastusnäytöstä sekä touhuamaan itse **viidellätoista toimintarastilla**. Suosituimpia rasteja olivat ajelu lavakärryjen kyydissä sekä keppihevosesterata. Ihastuksen huudahduksia kuultiin erityisesti pienen ponivarsan sekä raviponien luona.

Hevosen päivittäiseen hoitoon, ruokintaan ja kengitykseen liittyvät rastit toivat monille uutta tietoa. Nyt koululaiset tietävät myös, että ruskeassa on runsaasti sävyjä, etenkin kun hevosten väreistä puhutaan.

Tutustu hevosiin -päivä sisälsi hevosiin liittyvää liikuntaa, luonnontietoa, historiaa ja liikennekasvatusta. Neljässä tunnissa ehdittiin saada monipuolinen kuva hevosista työssä ja harrastuksissa. Kotiin viemisiksi varatut käytetyt hevosenkengät löysivät myös hyvin tiensä lasten reppuihin.

Päivän järjestelyt onnistuivat hyvin monikymmenpäisen talkoojoukon ja kokoneiden järjestäjien voimin. Tutustu hevosiin -päivän järjestivät Keski-Suomen Hevosjalostusliitto yhteistyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulun hallinnoiman Hevosvoimaa-tiedotushankkeen kanssa. Lisäksi mukana olivat mm. Killerin ravirata, Pohjoisen Keski-Suomen oppimiskeskus, Laajavuoren Ratsukot, Animagi Laukaa, Laukaan hevosystäväinseura, Killerin Ravinuoret, Kokkomäen talli, Hiekkalan hevosstila sekä kengitysseppä Juha Hyytiäinen. Ravi- ja ratsastusnäytökset juonsi Juha Jokinen.

JAMK

HEVOSKULKUE JYVÄSKYLÄN MUOTIPÄIVILLÄ

Muotipäivät Jyväskylässä yhdisti hevoset ja muodin perjantai-iltana 29.8.2014. Hevoskulkue lähti liikkeelle Lyseon pihasta ja kulki keskustan halki Kävelykadun Kompassille, Muotipäivien päälavan eteen. Kärryjen kyydissä tuotiin paikalle illan juontaja Leena Sarvi sekä avauspuheenvuoron pitäjä Mika Mäkeläinen. Kompassin päälavalla hevosalan katsauksen juonsi tunnettu ravi-selostaja Juha Jokinen.

Kulkueessa oli mukana neljä upeaa suomenhevosta taustajoukkoineen. Lisäksi Kävelykadulla sijaitsevassa tapahtumateltassa oli rapsuteltavissa shetlanninponi Keiju sekä Pyy-vasa. Ponit keräsivät paljon ihastelijoita, joille kerrottiin samalla myös hevosen kimppaomistamisesta sekä seuraavan päivän Derby-raveista Killerillä.

Hevoskulkue-tapahtuman järjestelyihin osallistuivat Fashion Unit, Jyväskylän Elävä Kaupunkikeskusta ry, Jyväskylän ammattikorkeakoulu sekä Keski-Suomen Hevosjalostusliitto ry.

JAMK

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULUN Julkaisuja

MYYNТИ JA JAKELU

Jyväskylän ammattikorkeakoulun kirjasto
PL 207, 40101 Jyväskylä
Rajakatu 35
40200 Jyväskylä
Puh. 040 552 6541
Sähköposti: julkaisut@jamk.fi
www.jamk.fi/julkaisut

VERKKOKAUPPA

www.tahtijulkaisut.net

jamk.fi

jamk.fi

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU
PL 207, 40101 Jyväskylä
Rajakatu 35, 40200 Jyväskylä
Puh. 020 743 8100
Faksi (014) 449 9700
www.jamk.fi

AMMATILLINEN OPETTAJAKORKEAKOULU

HYVINVOINTIYKSIKKÖ

LIIKETOIMINTAYKSIKKÖ

TEKNOLOGIAYKSIKKÖ

Hevosala tarjoaa elinkeinon, työtä, harrastusta ja hyvinvointia kaikissa Keski-Suomen kunnissa ja kaupungeissa. Hevosalan yrittäjyyden kirjo on laaja: hyvinvointipalveluista ravikilpailuihin ja ratsastuskouluista matkailupalveluihin. Julkaisussa esitellään monipuolisesti hevosalan yrittäjyyttä Keski-Suomessa ja kerrotaan Hevosvoimaa-tiedotushankkeen toiminnasta.

Hevosvoimia on tuotu tutuiksi myös laajalle yleisölle. Lukija pääsee mukaan Jyväskylän ydinkeskustassa liikkuneeseen hevoskultuureeseen ja Killerin hevosurheilukeskuksessa koululaisille järjestettyyn Tutustu hevosiin-tapahtumaan.

Hevonen ja Keski-Suomi on tarkoitettu kaikille keskisuomalaisesta hevostaloudesta kiinnostuneille yrittäjille, asiantuntijoille ja harrastajille. Julkaisu antaa myös uusia näkökulmia maaseutuyrittäjyyteen – hevosalan yritykset työllistävät maakunnassa tuhat ammattilaista.

Julkaisun on toteuttanut Hevosvoimaa-tiedotushanke, jonka rahoittajia ovat Keski-Suomen ELY-keskus ja Euroopan unionin Maa-seuturahasto.

ISBN 978-951-830-355-1

9 789518 303551 >